

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Erdély és Bánság kis- és középiparosainak hetilapja. — Az Ipartestületek Szövetsége, az aradi Iparos Önkön. és Ipari Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek Szövetsége és a Limisoarai Vendéglősök és Kávésok Ipartestülete hivatalos lapja. Egyesülve a timisoarai „Az Iparos”-sal és a „Fodrász Ujság”-gal

„Tiszteld a tiszties
ipari!”

Iparosok. Szövetkezzetek! Értsétek, higgyétek, terjesszétek a szövetkezési gondolatot, mert a kölcsönös segítségen és emberbaráti elveken épült az fel. Az Iparos hitelszövetkezet az iparosért van és helyette dolgozik. A kézműiparosság fenmaradásának és boldogulásának az egyetlen útja. Iparosok, ha van ilyen iparosbankotok, fejlesszétek, ha nincs teremtsétek meg!

Viitorul creditului industrial

De TIBERIU ZIMA

Cooperativa de credit a industrișilor din Arad a serbătorit duminică jubileul existenței sale de 35 de ani, în care timp a atins o dezvoltare fără seamăn în istoria cooperărilor române. Adevărata prosperitate începuse însă când un industriș foarte zelos, foarte muncitor și desinteresat: Iuliu Reinhart s'a pus în fruntea instituțiunii.

La jubileul de Duminică industrișii au invocat cu duioșie memoria fondatorilor cooperativei lor, cari făceau parte din elita industriei, meritul este însă același și același, cari nu s'au oprit la începutul modest, ci au condus mai departe cooperativa pe drumul evoluției. Înainte, dela capitalul de douăzeci mii coroane, la averea de nouă milioane, dela creditul cambial de trei mii coroane la un credit de 38 milioane. Un credit de treizeci și opt milioane, înseamnă un ajutor prețios și pentru munca producătoare industriei dezvoltate al unui mare oraș. Un asemenea credit nu i-ar fi stat la dispoziție industrișilor Arădeni nici unde, și dacă ar fi primit-o din altă parte, ar avea de suferit pe urma acestuia și acum. Dacă criza economică ar fi ajuns prin apariția ei neașteptată, urmați de retragerea rapidă a capitalului, precum băncile au fost nevoite a retrage creditele fiind silite de creditorii lor — frica depunătorilor și retragerea rapidă a depunerilor, iar mai în urmă conversiunea și criza de credit care i-a urmat, dacă toate acestea ar fi atins tot atât de direct și industrișii precum a ajuns pe comerțanții Aradului, atunci am fi avut pe lângă mulțimea insolvențelor comerciale și o sumedenie de insolvențe din partea industrișilor, din care cauză ar fi suferit mult mai mult economia municipiului nostru, ca pe urma insolvențelor comerciale. Industriașul ruinat nu se poate restabili atât de repede ca comerțanțul.

Industriașii Aradului au fost salvați de către o cooperativă de credit, care le a stat în ajutor și în timpurile critice, și prin majorarea forțelor sale a putut înmulți chiar aceste ajutoare acordate membrilor. Dacă această instituțiune nu ar avea alte merite, acest fapt ar fi destul să îi justifice existența indispensabilă.

Pe urma legii bancare întreaga structură a vieții noastre financiare s'ă înalță a unei schimbări atât de profunde, că în afară de cooperative nu va sta nici o altă sursă la dispoziția producătorilor cu credite mărunte. În orașul Arad nu se va putea fonda o instituțiune bancară cu un capital mai mic de zece milioane și chiar și băncile mari vor fi restrânse de a primi depuneri cari întrec capitalul lor social. Scăderea depunerilor vor atrage și micșorarea creditelor. Va dispărea concurența, care până acum a alit băncile, pentru a putea satisface fructificarea capitalurilor plasate la ei, de a acorda credite în afară de intabulări pe averi imobiliare și pe bunuri mobiliare și de a primi cinstea și hărnicia meseriașului ca acoperire a creditelor. Meseriașilor nu le va sta la dispoziție nici o sursă de credit, decât cooperativele create de ei însuși. Dacă noua lege bancară va intra în vigoare, creditele vor fi epuizate de către marea industrie și comerț, cari vor putea pune garanții mai nimerite prin imobilele lor

ca clădirile fabricelor, sau prin bunuri imobiliare ca mărfurile depozitate decât meseriașul prin contractul său de muncă, comenzile sau produsele sale aflătoare încă sub prelucrare.

Aradul are noroc în această privință, căci industriașii de aici au deja o astfel de sursă de

credit, care le va ajutama munca producătoare în timpul crizelor de credit. Noua lege a dat un timp de cinci ani pentru reorganizarea completă a băncilor și pentru a se conforma tuturor dispozițiilor legii. Atâta timp le stă la dispoziție coloriate orase ca să-și creeze sursele de credit necesare. Pot lua de pildă demnă Cooperativa de Credit a Industriașilor din Arad, care întotdeauna a lucrat cu o prevedere cuminte și desinteresată. Această instituțiune o așteaptă un viitor strălucit și trecutul ei de 35 ani este o garanție că va corespunde așteptărilor.

Az iparos hitel jövője

Irla: ZIMA TIBOR

Vasárnap jubileumot ült az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete, mely 35 éves fennállása alatt a fejlődésnek szinte példátlan pályáját futotta be. Nem is harmincöt év alatt, hanem csak azóta, hogy egy nagyon lelkes, nagyon intelligens, nagyon munkás és nagyon önzetlen iparos: Reinhart Gyula vette kezébe az intézmény vezetését. A vasárnapi jubileum alkalmával nemes kegyelettel emlékeztek meg az iparosok hitelintézetük alapítóirol, akik valóban az aradi kézműiparoság patinás nevé vezetői voltak, az igaz érdem azonban mégis azé és azoké, akik a szerény kezdeményezésnél nem maradtak meg, hanem tovább tudták fejleszteni a Szövetkezetet. Tovább, a huszezer koronás saját-tőkéből a kilenc milliós vagyoni, a háromezer koronás váltótárcából a 38 milliós kihelyezésig. Harmincnyolc millió hitel még egy város erős iparos-osztályának nagyértékű termelő munkájában is igen jelentékeny segítség. Ezt semmi más hitelforrásból meg nem kaphatna volna Arad iparos közönsége és ha megkapta volna, most annak lenne a betegsége, hogy megkapta. A gazdasági válság ahogy nirtelen és váratlanul rönköszöntött, ahogy a tőkét gyors visszavonulásra készítette, ahogy a bankok felmondták adósaiknak a kihelyezett hiteleket és amilyen kíméletlen behajtásra kényszerítették őket a hitelezők — a betevők félelme és a betétek gyors kivonása, majd a konverzió s az ennek nyomán általánossá lett hitel-válság, ha mindez közvetlenül úgy érte volna Arad iparoságát, mint ahogy érte a kereskedelmet, akkor a tömeges kereskedői fizetéseképtelenség és kényszerezegycsés melle megkaptuk volna az iparosok tömeges insolvenciáját is, ami sokkal mélyebb és maradandóbb pusztítást végzett volna a város gazdasági életében, mint amelyet a kereskedői bukások végeztek. A tönkrement iparos nem tud olyan hamar talpraállni, mint a fizetéseképtelen kereskedő. Egy-egy kényszerezegycsés a kereskedelmi életben lebonyolódik talán négy-öt — azelőtt nem is belföldi — hitelező és a fizetési nehézségek közé jutott üzlet között anélkül, hogy a vevő közönség tudomást venne róla. Az egyszer tönkrement iparos sokkal nehezebben áll talpra, mert a termelés elakadt munkáját nem könnyű újra megindítani.

Arad iparosait mindentől megóvta egy jólvezetett hitelszövetkezet, amely a nehéz időkben is változatlanul rendelkezésre állt, sőt a maga erejének fejlesztésével még fo-

kozni is tudta a támogatást, amelyet tagjainak nyújtott. Ha semmi egyéb érdeme nem volna ennek az intézménynek, ez egymaga is elég ahhoz, hogy hűzágpótló, szükséges voltát és nélkülözhetetlenségét igazolja. Az ország pénzügyi élete, egész hiteligazdaságunk és hitelszervezetünk olyan radikális átalakulás előtt áll az új banktörvény következtében, hogy kis hitelek nyújtására a szövetkezeteken kívül más forrás nem fog a termelés rendelkezésére állni. Aradon tízmilliónál kisebb alaptőkével bank nem alakulhat és nem működhet és a fenmaradó nagybankok is csak a törvény, illetőleg a saját tőkéik nagysága által korlátozott mértékben fogadhatnak el betéteket. A kevesebb betét kevesebb hitelezési lehetőséget nyújt a bankoknak. A hitelyújtásban megszűnik a kínálat versenye, amely arra kényszerítette a bankokat, hogy a rájuk bízott idegen tőkék gyűmölcsöztetése érdekében a kisebb egzisztenciák hitelgényeit is vizsgálják meg s ne csak ingatlan értékeket, de ingó javakat, sőt a munkát: az iparos szorgalmát és becsületességét is elfogadják a kölcsönök fedezetül. A kézműiparoság számára megszűnik minden más hitelforrás azon kívül, amit önmaguk tudnak nyújtani egymásnak a szövetkezeteken keresztül. Ha az új banktörvényt végrehajtják, a bankoknál rendelkezésre álló hiteleket teljesen ki fogja meríteni a kereskedelem és gyárilap, amely ingatlanokban és gyári épületekben és berendezésekben — és ingókban is — a kereskedő árukészletében — külön fedezetet tud nyújtani, mint a kézműiparos munkaszereződése, a megrendelés, a még munkába sem vett áru.

Arad szerencsésnek mondhatja magát, hogy iparosai már rendelkezhetnek avval a hitelforrással, amely a várható hitel-inség idején segítheti őket a termelő munkában. Az új banktörvény öt évi átmeneti időt engedélyez a bankok teljes átszervezésére és az új rendelkezésekhez való alkalmazkodásra. Ennyi idejük van az ország többi városainak hogy megteremtsék maguknak azt a hitelforrást, amely a kisebb gazdasági alanyok hitelgényeinek kielégítésére alkalmas. A példát az aradi iparosok hitelszövetkezetétől vehetik, amely mintaképe az öntudatosan, önzetlenül és bölcs előrelátással végzett munkának. Erre az intézményre nagy jövő vár s a 35 éves múlt garancia arra, hogy a jövő követelményeinek is meg fog felelni.

Meg akarják váltani a világot, pedig csak sôt, heringet és cipőkrémet árulnak...

A mai gazdasági világkrízis és minden eljövendő krízisek egyedüli oka a túltermelés, amit a nyereség utáni vad hajza idézett elő. — Hogyan jutott fölényes szerephez a kereskedő a termelővel és az iparossal szemben és miért minden baj főoka, hogy a nagytőkéjű vállalkozók a világ uraivá lettek?

Egyedül a szövetkezeti gondolat világuralomra jutása alkalmas a gazdasági krízis leküzdésére

A gazdasági válság épen úgy, mint az emberi társadalom és annak minden intézménye, állandó változásban és átalakulásban van. A legnagyobb változás körülbelül száz esztendővel ezelőtt történt a gépeknek az iparba való diadalmas bevonulása által. A világ képe néhány évtized alatt gyökeresen megváltozott. A termelés súlypontja a kézműiparos műhelyéből áttért a gyárakba. A termelés rohamosan kisebb egységekre ágazott szét. Egyes cikkek gyártására specializálódtak, ami azt jelentette, hogy fokozottabb mértékben szorult mindenki a mások termelvényeire és munkásságára. Ez a hivatásos munkamegosztás. Ez a munkamegosztás idézte elő, hogy a javak forgalma a termelőtől a fogyasztóig gyorsabb és nagyobb lett. Ezzel azonban együtt járt az, hogy

a kereskedelem fölényes szerephez jutott a termelővel és iparossal szemben és a tőkével rendelkező vállalkozók a gazdasági élet uraivá lettek.

Mintegy száz év előtt érte el a mai gazdasági rendszer a teljes kifejlődést. Míg a termelő és fogyasztó közvetlen kapcsolatban állott egymással, addig nem volt gazdasági krízis, mert csak annyit termeltek, amennyire szükség volt. A közbeiktatott kereskedelem azonban és a nagytőke bevonulása a termelésbe, felborította az egyensúlyt. A minél nagyobb haszon hajszolása céljából a hatalmas gyárakban a technikai munkamegosztás kifejlődésével a szükségleten felül termeltek.

Hogy termékeiket elhelyezzék, kifejlődött a verseny.

Ez eleinte megfelelő szabályozónak látszott, de csakhamar féktelen küzdelemmé lajult, amelyben az erős kiméletlenül legázolta a gyengét.

A nyereség utáni hajza, amelyet a személytelen töke vak ösztöne diktál, szétzilálta a termelés rendjét.

Túltermelés, kevesebb fogyasztás vagy kevesebb termelés támadt. Előállottak a gazdasági válságok, amelyek sokszor több évtizednek munkáját és gyümölcsét tették tönkre.

Ma már a közgazdasági dolgokban járhatlanok előtt sem kétséges, hogy meg kell szervezni a gazdasági életet, hogy összhangba kell hozni a termelést és fogyasztást. Történne pedig ez abból a célból, hogy

a termelés semét azt és annyit nyújtson, amire és amennyire a fogyasztóknak szükségük van.

A gazdasági élet stabilitásának megszervezésére, azaz a termelés és fogyasztás összhangba hozására törekszik a szövetkezeti mozgalom is. Teszi ezt nem forradalmi jelszavakkal és ígéretekkel, hanem lassu szervezkedéssel és a tagjainak felmutatott eredményekkel.

Sokan mosolyognak azon,

hogyan tudnak a szövetkezet apostolai az egész világ gazdasági irányítását a kezükbe venni, holott csak sôt, paprikát és petróleumot árulnak...

Hogyan is függ össze a cipőkrém és a hering a rendszeresen visszatérő túltermelés kiküszöbölésével? A tájékozatlanoknak és hitetleneknek szolgáljon felvilágosításul a következő utbaigazítás:

A szövetkezeti mozgalom a világ összes fogyasztóit akarja megszervezni.

azaz egy táborba vonni s így a szövetkezeti mozgalom legfőbb pillére a fogyasztási szövetkezet. A fogyasztási szövetkezet nem elégszik meg azszal, hogy az árucikkeket a termelőtől bevásárolja, hanem

arra törekszik, hogy magát a termelést is a kezébe kapja.

A nagy angol, német és dán szövetkezetek, amelyek egy szervezetbe tömörülve óriási tőkével rendelkeznek, ezt már keresztül is vitték. Hatalmas gyáraik, vágóhidaik, malmaik, ültetvényeik, sôt hajóik is vannak. Ha sikerülni fog a fogyasztók nagyobb részét a fogyasztási szövetkezetekbe bevonni,

az eladási szövetkezetek a kezükben levő statisztikák alapján csak annyit fognak termelni, amennyire szükségük van és így ki lesz zárva a túltermelés és a krízis.

A szövetkezeti tervgazdaságban ugyanis minden gazdasági tevékenység tervszerűen van felosztva, politikai beavatkozás nélkül.

A mosolygónak pedig csak annyit, hogy Angliában a fogyasztási szövetkezetek 6 millió tagot számlálnak. Hármass családtag-létszámmal az mintegy 18 millió léleknek felel meg. Ennyire tehát a német fogyasztási szövetkezetek tagjainak száma is.

A beszerző-, értékesítő-, hitel-, termelő-, stb. szövetkezetek kiegészítői a fogyasztási szövetkezeteknek. Sok helyen, ahol nagy tőkével rendelkező fogyasztási szövetkezetek vannak, ezek maguk is foglalkoznak hitelszövetkezeti ügyletekkel. Átvesszik a testvér termelési szövetkezetek produktumait és olcsóbban szereznek be nyersanyagot a tagjaik részére.

Minden szövetkezetnek, bármilyen formája is legyen, a szövetkezeti rendszer kiépítése és a szövetkezeti eszme propagálása a célja.

Kisebb-nagyobb egységeiket a gazdasági élet különböző pontjain helyezik el. Ezek növelése, szaporítása és összefogása által igyekeznek a teljes szövetkezeti rendszert megvalósítani. Tagjaiknak nemcsak a távoli szövetkezeti tervgazdaság ideális állapotát ígérnek, hanem reális, kézzelfogható előnyöket is biztosítanak részükre. Így nevelnek hű katonákat a szövetkezeti eszme számára.

Reinhart Kálmán dr.

Legjobb orvosság a szegénység ellen a hetibetét...

Miért van óriási jelentősége az Aradi Iparosok Hitelszövetkezte hetibetét mozgalmának? — Takarékosagra kell nevelni az iparost, mert csak a jobb időkben biztosíthat magának nyugodt öregeséget.

Büvös lejecskékből tekintélyes százezrek...

A hitelszövetkezet egyik fontos célja tagjait takarékosagra nevelni és szoktatni, mert ez az egyetlen út, amely a szegénységből kivezet.

A takarékoság nem más mint a jövőről való gondoskodás. A jobb és könnyebb keresetű időkben a felesleget félre kell tennünk, hogy az esetleg bekövetkező súlyos napokban legyen mihez hozzányulunk a válságos idők megkönnyítése céljából.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezte, amely Aradon a szegény emberek bankja, már az évek hosszu sora óta igyekszik az iparoság legszegényebb rétegeiben a takarékoságot meghonosítani és intézményessé tenni. Heti és havi betétek formájában módot nyújt ugyanis a legkisebb összegek összegyűjtésére is. Ezeket azután megőrizve, kamatos kamatokkal együtt juttatja vissza a betevőknek mint takarékoságuk gyümölcsét.

Ezeket a betevőket évtársulatokba sorozza a szövetkezet aszerint, ki hány évi gyűjtésre vállalkozik, vagy mely időpontban akarja, hogy a megtakarított töke felkamatozva rendelkezésére álljon. Az alanti táblázat tünteti fel a töke összegét kamatok nélkül és mutatja meg, hogy bizonyos összeg összegyűjtésére milyen idő és milyen heti járulék szükséges. A tapasztalatok szerint a négy éves típus vált be a legjobban, mert ez alatt az idő alatt már a kis heti betétek is számottevő összeggé szaporodnak fel.

Hogy a legkisebb keresetűeknek, tanoncoknak, gyermekeknek is lehetővé tegyük a takarékoság idejekorán való megkezdését, öt lejben alapítottuk meg azt a minimális összeget, amely hetenként befizetendő a szövetkezet pénztárába vagy kívánatra, pénzbeszedőink által beszedve.

Rendkívüli erkölcsi hatása van az ilyen fogadalomnak, amellyel valaki kötelezi magát, hogy bizonyos előre meghatározott összeget hetenként befizet, mert aki megtanul ily módon takarékoskodni, annak a takarékoság második természetévé válik, amely egész életén elkíséri.

A hitelszövetkezet előre nem látott és súlyos esetekben az ilyen betétre vagy kölcsönt folyósít, vagy annak egy részét kiadja. Elköltözés, vagy háttérzetben pedig az egész összeget rö-

tön folyósítja. Aki helyzetének megváltozása folytán tovább fizetni nem tud, annak az addig befizetett összeget tőkésíti.

Aki tehát részt akar venni a takarékosági mozgalomban, jelentkezzen az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetnél, ahol a legközelebb alakuló évtársulatba bejegyzik. Aki komolyan foglalkozik az eszmével, ne keresse senki kibuvót, hogy most, amikor ugyanis olyan rosszul megy sora, nem alkalmas az idő a pénzgyűjtésre. Ellenkezőleg, a mostani válságos idők teszik indokolttá és parancsoló szükségé a takarékoság mielőbbi megkezdését. Csak a kezdet nehézségeit kell legyőzni, a többi már magától megy.

Nincs nagyobb baj a nincstelenségnél, amely állapotból kiszabadulni a legnagyobb erőfeszítés árán is legfőbb érdekünk. Az utat megmutatja, a módot megadja az Aradi Iparosok Hitelszövetkezte.

KIMUTATÁS A BEFIZETETT ÖSSZEGEK SZAPORODÁSARÓL.

Heti befizetés	1 év végén	2 év végén	3 év végén	4 év végén
5 lej	260	520	780	1040
10 »	520	1040	1560	2080
20 »	1040	2080	3120	4160
30 »	1560	3120	4680	6240
40 »	2080	4160	6240	8320
50 »	2600	5200	7800	10400
60 »	3120	6240	9360	12480
70 »	3640	7280	10920	14560
80 »	4160	8320	12480	16640
90 »	4680	9360	14040	18720
100 »	5200	10400	15600	20800
200 »	10400	20800	31200	41600
300 »	15600	31200	46800	62400
400 »	20800	41600	62400	83200
500 »	26000	52000	78000	104000

mely összegeket kamatos-kamataival és haszonrészesedéssel együtt egy összegben fizetünk ki.

Az aradi iparosbank jubileuma a szövetkezeti eszme diadala volt

Arad iparosságának színejava zárt sorokban vonult fel: hogy büszkeségének, az iparosbanknak vezetőit és az aradi iparosság 35 küzdelmes évének eredményeit ünnepelje. — Részt vettek az impozáns ünnepségen az öreg iparosok is, akik a 143 alapító közül ma is élnek. — Szerény volt a kezdet, de a jelen büszke eredményei azzal kecsegtetnek, hogy nincs messze a távoli cél: az országos iparosbank kiépítése.

Erdélyi és bánsági iparosok, tekintetek Arad felé!

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete vasárnap lezajlott jubiláris közgyűlése minden várakozást felülmúlóan impozáns volt. Az Iparos Kulturház zsúfolásig megtelt nagytermén első pillantásra meglátszott, mennyire a szívéhez nőtt Arad iparosságának a harmincöt éves iparosbank. A város kézműiparos társadalmának elítje volt az a tömeg, amely felvonult, hogy a

megérdemelt ünneplésben részesítse az intézetet alapító öreg iparosok elévülhetetlen érdemeit és megerősödjék a maga részéről is a szövetkezeti gondolat iránti hűségben és ragaszkodásban.

Délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg Reinhart Gyula szövetkezeti elnök feszült figyelemmel halgatott beszéddel a diszgyűlést.

Olariu Iustin üdvözlő beszéde.

Olariu Jusztin beszédének magyar fordítását alábbiakban adjuk:

Hölgyeim és Uraim, tiszteit Vendégeink! Örül a lelkem amidőn látom, hogy hívásunkra így, szép számmal jelentek meg, hogy Szövetkezetünk 35 éves fennállásának évfordulóját megünnepeljük, hogy velünk együtt örüljenek intézetünk, az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete által elért hatalmas és gyönyörű eredményeknek, amelyeket egy 35 éves munkásság után felmutat.

— Jöjjetek el mindnyájan és karoljátok fel hemes intézményünk által képviselt emberbaráti eszmét. Jöjjetek el mindnyájan és csatlakozzatok Szövetkezetünkhöz, hogy megerősítsük és hajtalmassá tegyük, hogy a szükség napjaiban segítségére legyen. Senkise hiányozzék Arad iparosai közül, mert a szövetkezésben találjátok meg azt az erőt, amely megvéd benneteket a szükségétől.

— Üdvözlöm Szövetkezetünk nevében vendégeinket, akik fölkerestek bennünket, hogy részt vegyenek ünnepünkön és kérem őket, hogy terjesszék továbbra is az emberbaráti szeretetet és becsületességet, mert ezek alkotják a szövetkezeti eszme alapját.

— Nektek pedig, akik ennek az intézménynek alapjait vetettétek meg, azt mondom csupán, hogy az az alap szolid volt és minden megpróbáltatással szemben teherbíró. Kérem a Mindenható, hogy tartson meg Benneteket még hosszú évekig, hogy büszkélkedhessetek az általatok alapított nagyszerű mű továbbfejlődésén a köz javára és Arad iparosainak dicsőségére.

Reinhart Gyula: „Meg akartuk tudni, hányan vagyunk...”

— Azok a nagyszerű eredmények, amelyeket az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete harmincöt éves pályája folyamán elért, valamennyiünk előtt ismeretes, akik itt összegyűltünk. Mindnyájan tudjuk, hogy milyen nagy nap ez a mai ünnep, hogy mit jelent Arad iparosságának a Hitelszövetkezet, hogy milyen nagy hálára vagyunk kötelezve azok iránt, akik harmincöt év előtt meg-alapították és ezáltal lehetővé tették, hogy azzá a tekintélyes pénzintézeté fejlődjön, amivé a harmincöt év folyamán lett. Nincs rá szükség, hogy most magyarázzam meg, mit ünnepelünk.

— Különböző sem volna olyan könnyű ez a magyarázat. Mert mi is tulajdonképpen a hitelszövetkezet? Könnyen abba a hibába eshetünk, mint az egyszerű baka, aki arra a kérdésre, hogy mi is a Wachtparádé, azt a rövid és kifejező választ adta, hogy a Wachtparádé — Wachtparádé. Hogy mi a szövetkezet? Egy emeletes ház négy rácsos ablakkal, az ajtón belül egy nagy munkateremmel, amelyben pultok állnak, a pultok mögött tisztviselők, akik egy bizonyos rendszer szerint pénzt adnak és pénzt szednek be. De van a szövetkezetnek egy mélyebb értelme is, mint ezek a külsőségek. Nem merítjük ki ezt a mélyebb értelmet akkor sem, ha kimutatjuk, hogy lett a mi bankunk kis szövetkezetből nagy szövetkezeté. A szövetkezeti gondolat magaslatos gondolat, amely a kölcsönösség elvére alapul. A mindnyájan egyért, egy mindnyájunkért elvén, amely azt jelenti, hogy dolgozunk kell valamennyiünknek kitartással és önzetlenül iparos társainkért, mert magunkért is dolgozunk ezáltal. Azért kellett ez a mai ünnep, hogy számot vessünk önmagunkkal és szemlét tartunk azok fölött, akik velünk tartanak. Lássuk, mennyien vagyunk, hogy a szép és eredményekben gazdag múlt után megvessük az alapját egy jobb kornak, amikor nemcsak azokon segíthet a szövetkezet, akik a múlt küzdelmei és sikerei folyamán mellé állottak, hanem Arad egész iparosságának könnyebbé, jobbá, biztosabbá teheti a megélhetését.

A zúgó tapssal fogadott elnöki megnyitó után Olariu Iustin ipartestületi díszelnök, szövetkezeti igazgatósági tag mondott román nyelű beszédet.

Cucăntarea Dui Iustin Olariu director in Cooperativa Industriaşilor din Arad.

Domnitor si Domnitor, iubiti oaspeti! Imi este suferinta de futuro când văd că la chemarea noastră spre a aniversa existenţa Cooperativei noastre de 35 de ani, aţi venit în număr atât de mare, ca cu noi imperună să ne bucurăm de

existenţa, prosperitatea şi realizările atât de frumoase ale instituţiei noastre, a Cooperativei de Credit a Industriaşilor din Arad. Veniţi cu toţi spre a îmbrăţişa ideile umanitare reprezentate de această nobilă instituţiune, veniţi cu toţi spre a îmbrăţişa cu mândrie şi a vă alătura cooperativei noastre spre a-o întări, a-o face puternică ca la nevoie să vă stea într-ajutor. Să nu lipsească nici unul dintre meseriaşii Arădani, căci cum zice poetul: „Unde-i unul nu-i putere la nevoi şi la durere — Unde-s doi puterea creşte şi duşmanul nu sporeşte.”

Salut în numele cooperativei pe domni oaspeţi veniţi din împrejurimi rugându-i a propovădui şi pe mai departe iubirea, dragostea şi cinstea, care este esenţa cooperativei.

Iar vouă zidarilor, cari aţi pus dela început baza acestei instituţii, Vă zic: aţi pus baza solidă, trainică, Dumnezeu să vă ajute, să trăiţi la mulţi ani să vă fâliţi cu grandioasa operă începută de voi pentru binele obşteic şi în cinstea industriaşilor din Arad.

Kalmár József üdvözlő beszéde az alapító tagokhoz

Kalmár József, a Hitelszövetkezet alelnöke, főként az intézet ma is élő 26 alapító tagját üdvözlötte meleg hangon. Megköszönte nekik a harmincöt éves jubileum ünnepi aktusa alkalmából, hogy megteremtették Arad iparossága számára ezt a ma már olyan nagyfontosságú pénzintézetet. Meleg hangon köszönte meg mindazok nevében, akik együtt éreznek a szövetkezet vezetőivel és tagjaival és értékeik az elmúlt harmincöt év fáradságos munkáját és gazdag sikereit.

— Mikor harmincöt évvel ezelőtt, — mondotta, — a Szövetkezet szintén ünnepet ült, megalakulásának ünnepét, az a tábor, amely lelkesen és a jövőbe vetett hittel igyekezett lefektetni az alapjait ennek az intézetnek, számban bizony elég kicsiny volt a Szövetkezet tagjainak mai létszámához viszonyítva. De ez a kevésszámú alapító, — összesen 143-an voltak, — megértette azoknak az előnyöknek utolérhetetlen voltát, ami az erők összefogásában rejlik.

— Az első 100 koronás kölcsöntől, amit 1899-ben adott, egészen a 37 millióig, amennyire a Szövetkezet kihelyezései az idén rugnak, bizony hosszú az út. A valóban szerény anyagi lehetőségeket, közepes egyetemes kitartást és az egymáshoz való hit tette lehetővé a Szövetkezet fájának naggyá terebélyesítését.

— A harmincöt év minden egyes esztendője

határköve a szövetkezeti eszme fejlődésének, utjelzője az emberi munka, a kitartás és az erők összefogásából keletkezett alkotás nagyszerűségének.

— Hisszük, hogy ennek a fejlődésnek útja továbbra is ugyanilyen egyenes marad és hogy az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete magaslatos hivatását úgy tölti be, hogy mindazok, akik termelő munkához szükséges segítségért fordulnak hozzá, ne csak gyámoltóra, hanem erős, öntudatos és kitartó segítőtársra találjanak benne.

— Ennek a hitnek reményében üdvözlöm a mai ünnepen megjelent érdemes alapítókat és önöket, hölgyeim és uraim, akik eljöttek, hogy megcsesszák velünk az örömet, amit harmincöt év munkájának eredménye okoz.

A jubiláló Hitelszövetkezet harmincöt éves küzdelmeinek és sikereinek történetét, amelyet Reinhart Gyula szövetkezeti elnök irt az ünnepélyes alkalomra, Szablóczky János szövetkezeti titkár olvasta fel. A Szövetkezet történetének adatokban gazdag és egy hősköltemény lelkesítő erejével ható szövegét román és magyar nyelven lapunk más helyén teljes egészében közöljük. A nagyszámú közönség nagy érdeklődéssel hallgatta a mindvégig szívesen és érdekesen megírt előadást, amelynek elhangzása után meleg ünnep-

lésben részesítették Reinhart Gyulát, akinek nemcsak az utolsó tizenkét év diadalai fűződnek a működéséhez, de a nevét ott találjuk a 26 ma is élő alapító között is és aki már az első időkben mint a mozgalom egyik vezetője vette ki részét a szövetekezéért való önzetlen munkából.

Gabos Jenő dr. szövetekezeti ügyészre három-

Gabos Jenő dr. nagy beszéde a szövetekezeti gondolatról és annak diadalmas előrehaladásáról

— Amióta ember él a Földön, nem szűnt meg a küzdelem ember és ember között. Csodálatos, — mintha az ember teremtésével együtt, a gyűlöletet is hozta volna a Földre. Vajjon azért van-e teremtve az ember, hogy az egyik gyilkosa, kifosztója legyen a másiknak, — vagy pedig azért állította a Végtet az embert kijelölt helyére, hogy egymást segítve, támogatva, boldogságot varázsoljon a Földre? Az előbbi elképzelést kizárja a Teremtés bölcsessége, — az ember igazi rendeltetése csak embertársainak boldogítása lehet.

— Egy nagy francia író, Edmond About, azt mondja: „Embernek emlékezzetek minden órában arra, hogy a Föld a világűrben lebegő sziget, ahol a hideg, a meleg, az éhség, a szomjúság és száz más láthatatlan erő éjjel-nappal az ember elpusztítására törekszik. Ha erre emlékezni fogtok, akkor meg fogjátok érteni, hogy minden ember, színe, nyelve, országra való tekintet nélkül, a természet rendeltetésénél fogva, egyetlen közösség tagja, — meg fogjátok érteni, hogy az egyes erők összesítése az egyetlen taktika, amely a közös ellenséget leküzdeni képes. Ha ez az igazság be fog hatolni agyatokba és önmagatoknak szerves alkatrészevé lesz, szívetek fog megszólalni. A jónak gyakorlása a legnagyobb boldogságot fogja jelenteni és embertársatok megkárosítása elviselhetetlen gondolat lesz számotokra.”

— Megkapó igazságot rejt magában a nagy francia író e bölcs mondása s nincs ember, ki annak jelentőségét be ne látná. Lehetetlen, hogy az embernek ember elleni harca sokáig tartson. Lehetetlen, hogy az ember embertársában, az egyik társadalmi osztály a másikban, az egyik nemzet a másik nemzetben ellenséget lásson. A kultúra eszernyi vívmánya, hogy mást ne említsen: a vasut, az autót, a repülőgépet, a távirót, a telefont, a rádiót, mégis csak mind jobban és jobban egymáshoz fűzi az embereket és el kell jönnie annak az időnek, midőn az ember embertársában nem ellenséget, hanem jóbarátot, segítőtársat fog látni. Akik azt mondják: „mindig lesz harc ember és ember között”, nem tudják, mit beszélnek. A francia forradalom magasztos eszméi: ezek közül elsősorban a testvériség, előbb-utóbb mégis csak át fogják hatni azt az emberséget amely egy Plátót, egy Shakespeart, egy Goethét, egy Raphaelt, egy Beethont, egy Edisont és egy Marconit adott a világnak.

— És ha az emberség háláját kiérdemlik azok a férfiak, kik a kultúra nagy találmányai-
val ajándékozták meg az emberséget, épp úgy részolgáltak az emberség igaz hálájára azok is, kik a különálló emberek társulására, az egyéni erők egyesítésére egy ideális intézményt teremtettek meg: a szövetekezetet.

— Az egyes ember, egyedül állva, magára hagyva, a régi gazdasági viszonyok között még boldogulhatott. De ma egyedül, egymagában képtelen felvenni a versenyt a nagy, a hatalmas gazdasági erővel, — s ennek következtében el kell pusztulnia. A világ fejlődése minden vonalon a kooperációkhoz, az együttműködéshez, az erők egyesítéséhez vezet. E cél megvalósítására tökéletesen bevált a szövetekezeti intézménye, mert nem nyomja el, sőt tiszteltben tartja az egyént, de emellett az egyesült erők előnyeit nyújtja.

— Ezért van jövőjük a szövetekezeteknek, mert a mind mostohábbá váló gazdasági viszonyok kényszerítő hatása folytán mind többen és többen fognak ráeszmélni arra, hogy csak a társulásban, az egyesülésben van az erő, mely még a legszörnyebb viszonyok között is az egyes embernek megélhetést biztosít. A szövetekezeteknek, különösen a kézműiparosok körében van nagy jövőjük. A középkorban, a feudális gazdasági rendszer mellett, a kézműipar virágzott. Amióta azonban a kapitalizmus vette át az uralmat, a kézműipar mindinkább háttérbe szorult. A kapi-

litt a nehéz feladat, hogy a Szövetekezet jövő célkitűzéseiről előadást tartson. Nehéz feladatát főként bizalommal oldotta meg, amit a szövetekezeti mozgalom körüli széleskörű szaktudása és a szövetekezeti gondolat iránti rajongó szeretete bőségesen indokol. Az előadást alábbiakban egész terjedelmében közöljük.

talizmus, mely tőkéjének mind jobb és jobb hasznosítását kívánja, megteremtette a gépet, mert gyorsabban dolgozik, több munkát végez, a termelés olcsóbb és a termelvények ezema óriási módon emelkedik. A gépek folyton tökéletesbülnek, mind több és több emberi munkát tesznek feleslegessé s ma már alig van a termelésnek olyan ága, melyben ne játszanak a döntő szerepet. A legtöbb iparág ma már géperőre van berendezve: az asztalos, a bádigos, a lakatos, a kovács és a többi mind gépekkel dolgozik, sőt még a fodrász is géppel vág haját. Az ember élete ma gyorsabb tempót követel, a termelés ma nem mozdíthat a régi csigamódon, az élet gyors menete minden pillanatban fülünkbe harsogja: „gyorsabban, gyorsabban”, ezért nem állhat meg az egyes ember munkája a mind nagyobb és nagyobb és mind gyorsabb és gyorsabb teljesítményekre képes gépekkel szemben.

— Napról-napra láthatjuk, hogy régi, jól megalapozott, szolid, egyszer vezető szerepet játszó vállalatok tönkre mennek. Elpusztulnak, mert magukban állva, saját erőikre támaszkodva, képtelenek megállni a nagy versenyben. Ennek a helyzetnek felismerése vezetett az erők koncentrációjára s ennek legideálisabb alakja, a szövetekezeti rendszer kiépítése. Ez a rendszer ma már egy világszervezet alapja, mely oly hatalmas erőt képvisel, hogy a ma pusztító világviszály leküzdésére egyedül tekinthető hivatottnak.

— Az Aradi Iparosok Hitelszövetekezeti vezetősége már korán felismerte azt a nagy jelentőségű feladatot, mely rá vár, hogy az anyagi nehézségekkel küzdő kézműiparosokat erősítse, támogassa és ezzel az államnak egyik legtekin-

télyesebb társadalmi osztályát életképesse tegye. A hitelszövetekezet vezetősége eddig is igyekezett kitűzött feladatát teljesíteni, a jövőben pedig még inkább meg akar felelni magasztos hivatásának. Ennek elérése végett azt akarjuk, hogy Hitelszövetekezetünk minden aradi iparos intézmény, de egyszerűen minden aradi kézműipari vállalat pénzügyi központja legyen. Azt akarjuk, hogy Hitelszövetekezetünk tagjai sorából egyetlen aradi iparos se hiányozzék. A tehető iparos több, — a szerényebb viszonyok között élő iparos pedig kevesebb üzletreszt jegyzésével járuljon hozzá Hitelszövetekezetünk üzletresztőkéjének emeléséhez, — mindenki a saját tehetsége szerint, de a tagok sorából egyetlen egy iparosnak sem szabad kimaradnia. Ezzel fogjuk elérni azt, hogy minden aradi iparos atyai jó barátjának fogja tekinteni Hitelszövetekezetünket, mely minden pillanatban készséggel áll hiteltkérő tagja rendelkezésére.

— Azt akarjuk, hogy szövetekezetünk erős, hatalmas intézménnyé fejlődjék, melynek egyetlen hivatása van: minél jobban, minél hatékonyabban szolgálni Arad város kézműiparoságának érdekeit. Ezt a célt különösen azzal is el akarjuk érni, hogy megvetjük alapját a szakmaszerinti termelő és beszerzési szövetekezeteknek és életre akarunk hívni egy oly széleskörű, általános fogyasztási szövetekezetet, aminőt csak a Nyugat nagy városában találunk.

— És ha majd elérkezettünk ahhoz a ponthoz, hogy Hitelszövetekezetünk ki tudja elégíteni Arad város kézműiparoságának hiteligenyeit, akkor az az újabb feladat vár Szövetekezetünkre, hogy megvesse alapját egy országos iparosbanknak, mely arra lesz hivatva, hogy az egész ország kézműiparoságának ipara folytatásához szükséges hiteldsszeget előteremtse és rendelkezésre bocsássa.

— A szövetekezeti eszme első propagálói: Robert Owen, Fourier, Louis Blanc, azt a délibábnak tűnő célt követték, hogy minden embert boldoggá tegyenek. Mi, az Aradi Iparosok Hitelszövetekezetének vezetői, boldogok leszünk, ha szövetekezetünk segítségével Arad város kézműiparosága nyugodt, biztos megélhetést fog találni!

A hatalmas sikert aratott előadás után az alapító tagok képviselőiben Czeller István emelkedett szölasra.

Czeiler István alapító tag visszaemlékezései a régi idők küzdelmeire és meddőségére

— Mielőtt az Aradi Iparosok Hitelszövetekezete multjáról és az alakulás nehézségeiről beszélnék, — mondotta, — vissza kell tekintenem az alakulást megelőző időkre, amikor az iparosnak semmi hitelle sem volt, vagy legjobb esetben áruhitelt élvezett. A nyertanyagot a kereskedő hiteltelte és ezért a silányabb minőséget is el kellett fogadnia és azt magasabb áron megfizetnie.

— Az akkoriban fennálló takarékpénztárak és bankok csakis ingatlan-bekebelezés mellett adtak hitelt. Volt ugyan az Aradi Ipar- és Népbanknak hitelegylete, ahol a tagok egyetemlegesen vállaltak egymásért kezességet. A megszavazott ezer-kétezer forint hitelből előre levonták az 5, majd később 10 százalékos biztosítékpénzt. Az élvezett hitel után a rendes kamatlábnál 2 százalékkal magasabb kamatot fizettek. Az Ipar- és Népbank zálogházában el is zálogosíthatta az iparos az áruját és ekkor zálogházi kamatot fizetett. Választhatott a csizmadia között, hogy a bank zálogháza, a borkereskedő, vagy magánuzsorás szípolozza ki. Az egészen kisember azonban teljesen hitel nélkül állott minden kilátás nélkül, hogy azt megszerezhesse magának.

— Az 1898. évi szövetekezeti törvényt, mely megalakította az Országos Központi Hitelszövetekezetet, éppen az uzsora letörése céljából hozta meg a parlament. Ekkor kezdődött meg ország-szerte a szövetekezetek alapítása s így Arad is belekerült a sorba. Az iparosság itt akkor is magas fejlettségi fokon állott, hiszen az országban az első között alakította meg a maga hitelszövetekezését.

— Nem kis munkába és fáradságba került az iparossággal megértetni, hogy milyen nagy előnyöket biztosít részére a szövetekezet, de főképpen az iparosok vezetői között akkor fennálló ellentétek tették nehezzé az egyesülést és nagyarányú szövetekezeti mozgalmat.

Volt ugyanis akkoriban Aradon egy Kristyory párt és egy Nikolits párt. Az egyik akarta, a másik ellenozte a szövetekezet megszínalását. Végül a Kristyory párt győzött — s 1899-ben az aradi iparoságnak 143 tagból álló lelkes kis csoportja mégis létre hozta az Aradi Iparosok Hitelszövetekezett. Ettől az időtől egészen 1922-ig, dacára a vezetőség igyekezetének és önzetlen munkásságának igen gyöngye eredményeket lehetett elérni. 1922-ben már a felszámolás gondolatával is foglalkoztak. Voltak azonban néhányan, köztük a mi érdemes elnökünk Reinhart Gyula ur, akik nem látták olyan reménytelennek a helyzetet és keresték a módot, hogy miként lehetne a szövetekezetet reorganizálni és újból működésbe helyezni. Ugy vélték, hogy könnyebb lesz ez a munka, mint egy teljesen újat alakítani. Az év október elsejére összehívták közgyűlést, amely a szövetekezet felszámolását volt kimondandó, újjalakulásának lett az ünnepe.

Ez év végén a szövetekezet saját tőkéje már 129.628 lej volt és a mérleg 212.726 lejt tüntetett fel. Ezen idő óta az emelkedés ugyszólván rohamléptekben haladt előre. Az országos viszonylatban is példátlanul nagyarányú sikert, amit a szövetekezet ettől az időtől felmutatott, a mai érdemes elnök urunknak, az igazgatóságnak, a felügyelő bizottságnak köszönhetjük és mindazoknak, akik valamiképpen az Aradi Iparosok Hitelszövetekezetének érdekeit szolgálták.

— Hogy milyen szüksége van Arad iparosának erre az intézményre, mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy az iparosság 36.800.000 lej erejéig vette igénybe. Erre az intézményre úgy kell tehát tekintenie Arad iparosságának, mint egy jótévéjére, mert ez minden megszorult tagjának, az intézet erejéhez mérten és a körülmények figyelembe vételével, hitelt nyújtott, amitt az iparos abba a helyzetbe került, hogy

munkát vállalhatott, anyagát beszerezhetette, munkáját fizethette, egyszóval dolgozhatott. És ha jól kalkulált, hát kereshetett és gyarapodhatott is. Természetesen, viszont a Szövetkezet is joggal elvárja attól, akin ő segített, hogy ismerje erkölcsi kötelességének azt, hogy a kölcsönt, amint illik, vissza is szolgáltassa, hogy azután másnak is jusson és hogy egy következő alkalommal újabb kölcsönt is kaphasson. Tehát vigyázzon az iparos és úgy vállaljon, hogy reá ne fizessen és legyen miből teljesíteni a fizetési kötelezettségeit különösen a Szövetkezettel szemben, amely rajta segíteni igyekezett.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete már az eddigi áldásos működésével is mindenképpen rászolgált arra, hogy az iparosság és azok is, akik az iparossággal valamiképpen összeköttetésben vannak, részlegyek vásárlásával és betéteikkel pártolják és támogassák ezen intézményünket, hogy az még fokozottabban lehessen segítségére Arad szorgalmas és törekvő iparos társadalmának.

Glück József az elhunyt alapítóról emlékezett meg.

Czeiler István bátyánk nagy sikert aratott tartalmas felszólalása után Glück József, az aradi ipartestület volt társelnöke szintén mint alapító tag tartott beszédet.

— Hitelszövetkezetünk keletkezését, — mondotta, — a tisztelt felszólalók minden tekintetben annyira megvilágították és a tényeknek megfelelően méltatták annak működését, hogy erről többet mondani felesleges volna, azonban szíves engedelmezzek mint egyik szerény résztvevője az intézmény megalakításának, egy megemlékezés kiváncsokká belőlem. Abban az időszakban, amikor még az iparosság nagy többsége jobb anyagi viszonyok között élt és nem kellett élet-halál-harcot vívnia a holnapi kenyérért, megtörtént velem és több iparos társammal is, hogy bonitásunk tudatában, de talán kényelemből is, ismételt igénybe akartuk venni a Szövetkezet hitelét. Nagy megdöbbenésemre az ismételt kért hitelt a vezetőség megtagadta.

— Az első pillanatban úgy vélekedtem, hogy rajtam nagy sérelem esett és szóvá akartam ezt illetékes helyen tenni. De nem tettem. Kezdtém az eset felett gondolkozni és helyeseltém a vezetőség eljárását, mert a Szövetkezet célja, hogy adott esetekben a tagok által befizetett tőkéből és annak gyümölcsözőtéséből minden tagjának nyújthasson segítyt. Már pedig ez csak tartózkodó kihitelezés mellett lehetséges.

— Meggyőződéssel mondom, hogy a vezetőség óvatos eljárása helyes volt, mert ez volt intenciója az intézmény megalakítóinak is. Ugy azoknak, akik Isten jóvoltából még életben vannak, mint azon jeleseinknek, akiket Isten már magához szolgált.

— Tisztelt ünneplő közgyűlés! Azért én úgy érzem, nekünk kötelességünk ezen az ünnepélyes évfordulón névleg megemlékezni azokról az elhunyt tagtársainkról is, akik olyan nemes hevülettel önzetlenül vettek részt ezen intézmény megalapításában és bölcs irányításában. Ináltványozom, hogy iktassuk névszerint emlékeztüket a mai ünnepi közgyűlés jegyzőkönyvébe és amennyiben lehetséges, közöljük ezt legközelebb álló hozzatartozóikkal.

— En, aki — miként már említettem — részt vettem az intézmény megalakulásán, a következő elhunyt alapító tagtársainkra emlékszem.

Assael József ékszerész, Kristyórá János pék, Rosmanith Albert butorgyáros, Glück Károly mészáros, Weil Alajos bádógos, Wild János mészáros, Inokai Tóth Lajos szabó, Solymos József rézöntő, Hónig Frigyes harangöntő, idős Czeiler István címfestő, Bozsik György kőműves, Angyal Dezső pék, Balogh Dávid kályhás, Cziraki Alajos szabó, Gorzó Antal cipész, Glück Zsigmond mészáros, Havancsák Lajos csizmadia, Körössi Mihály asztalos, Joanovits Antal szőlő, Kohn József bádógos, Lénárt Imre kádár, Farkas Viktor lakatos, Czerman János ács, idős Radocsányi János szíjgyártó, Schäffer Henrik szabó, Szablóczky László kefekötő, Skriba Antal hentes, Sebessi Ferenc asztalos, Georgiadez József szabó, Irmer Henrik szobafestő, Helmy Adám esztorgályos, Török Márton kovács, Varga József asztalos, Weszely Pál ács, Beleznai Antal cipész, Edvi Ilés László ker. és iparkamarai titkár, Kiss Ferenc ipartestületi titkár. Legyen áldott emléküik!

Felhívás Arad iparosságához

IPAROS TESTVÉREINK! Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete harmincöt éves fennállásának alkalmából kiterítettük előttetek szövetkezetünk egész múltját. Megmutattuk, hogyan fejlődött naggyá. Megállapítottuk, hogy sokat értünk el, de nem mindent. Még sok a tennivaló, ha a feltárt terveket meg akarjuk valósítani.

Rajtatok a sor, hogy egy szívvel és egy lelekkel csatlakozzatok hozzánk, hogy a harmincöt év után újból még jobban megalapozzuk a hitelszövetkezetet. Kérdezzétek meg lelkiismereteket, az örök bírót, hogy megfeleltetek-e eddig minden tekintetben ama kötelezettségeknek, amit magatokra vállaltatok, amidőn a szövetkezet tagjai sorába léptetek.

Terjesztettétek-e a szövetkezeti gondolatot? Igyekeztetek-e a szövetkezet részére újabb tagokat megnyerni? Jegyeztetek-e anyagi erőtokhoz képest üzletrészeket és a takarékoság tekintetében kivettétek-e részeteket és serkentettétek-e erre másokat is? És ha mindezekre nem tudtok nyugodtan igennel válaszolni, úgy pótoljátok most az elmulasztottakat. Járjatok elől jó példával és áldozatkészséggel. Jegyezzetek nemcsak ti újabb üzletrészeket, hanem nyerjétek meg minél több iparost szövetkezetünk tagjává. Hozzatok el megtakarított filléreiteket a szövetkezethez, hogy ezek újabb erőt adjanak hivatása betöltéséhez.

Ha így járunk el, már rövid idő múlva az eddigieknél még nagyobb eredményeket fogunk felmutatni és megindulunk azon az uton, amely az iparos társadalom egységes kialakulásához, a jóléthez, a boldoguláshoz és jövőnk biztosításához vezet.

Ne késlekedjétek! Most, mikor a jubileumi ünnepség felemelő tudata bizalommal tölti el benneteket intézményünk iránt és újabb munkára serkent a kötelességérzet, vegyétek ki részeteket ebből a munkából minél nagyobb arányban, hogy ezzel háláljátok meg mindazt, amit a szövetkezet értetek tett.

A ti buzgóságotok megacélozza karjainkat, a ti bizalmatok megerősít bennünket abban, hogy jó uton haladunk mindig előre a ti érdekekben.

Szövetkezeti üdvözléssel:

AZ ARADI IPAROSOK HITELSZÖVETKEZETE IGAZGATÓSÁGA.

Glück József mély megatottsággal előidézt beszéde után Steigerwald Alajos, az aradi ipartestület negyedszázadon át volt elnöke és a jubiláló szövetkezet szintén hosszú időn át volt vezetője mondott meleghangú üdvözlő beszédet.

— Örömmel tölt el, — mondotta, — hogy az a mag, amelyet elvetettünk, ilyen naggyá nőtt. Tovább kell azonban dolgozni, hogy a jövőben is teljesítse, sőt fokozott arányokban teljesíthesse hivatását, amely reá vár. En úgy képzelem el,

hogy a hitelszövetkezet csatorna, amely a tőkét a kisemberekhez juttatja és ezáltal elősegíti boldogulásukat. Tovább kell fejleszteni a Szövetkezetet, mert hiszen látjuk, hogy eddigi működésével milyen áldást hozott. Kívánom, hogy az eddig elért valóban szép eredménynél ne álljunk meg. Isten áldását kérem a Szövetkezetre, annak elnökére, igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjaira. Adjon Isten nekik erőt, hogy működésük az iparosságra áldást hozó legyen.

Lelkes ünneplésben részesítik Reinhart Gyula elnököt és az iparosbank vezetőségét

A nagy tapasza fogadott beszéd után Reinhart Gyula elnök üdvözölte a helybeli és más helységi testvérszövetkezeteknek a díszgyűlésen megjelent delegátusait és megköszönte nekik, hogy részvételükkel emelik az ünnepség fényét.

Engel Gyula, az aradi kiskereskedők „Concordia” szövetkezetének és a kiskereskedők szindikátusának elnöke valamennyi kiskereskedő szövetkezet képviselőjében tolmácsolta azok üdvözlését. Hangsúlyozta, hogy az aradi kiskereskedők éppen a jubiláló iparosszövetkezettől vették a példát, amikor a maguk szövetkezetét megalapították és hogy mennyire helyesen jártak el, igazolja, hogy fiatal szövetkezetük máris szép eredményeket ér el. Kifejtette még a felszólaló, hogy nemcsak az iparosok, hanem a kereskedők jövője is az általuk alakított szövetkezet erejétől függ.

Fibinger Izidor szép beszédében mutatta ki, milyen nagy dicsőség, hogy míg hatalmas bankok mentek tönkre, az iparosok aradi bankja dicsőre kiállotta a dekonjunktúra próbáját. A mai jubileumon is ilyen próbát tett a Hitelszövetkezet és a vizsgát ezúttal is fényesen kiállotta. Azt kívánja, hogy szálljon rá a Hitelszövetkezetre mindazok áldása, akiket segített. Hiszi, hogy a mi bankunk egyik leghatalmasabb pénzüntéze lesz akkor az országnak.

Székely Béla az Aradi Iparosok Temetkezési Csoportja nevében köszöntötte a jubiláló iparosbankot. Az a vagyon is iparosok filléreiből tevődött össze, amit a mi igazgatóságunk kezel, — mondotta. — Mi a Hitelszövetkezetnél helyeztük el ezt a pénzt. Meg kell állapítanom, hogy ezt a vagyont a leglelkismeretesebben kezelték. Az iparospénzt ugyancsak iparosok kezéhez juttatták. Látjuk, hogy mennyire jól tettük, hogy biztunk a mi bankunkban. Bizonyította ez az intézet, hogy tud vigyázni az iparosvagyonra és tud segíteni is általa az iparosságon. Amíg a mai önzetlen vezetőség áll az intézet élén, nincs is okunk arra, hogy az intézet jövőjéért aggódjunk. Adja Isten, hogy minél tovább végrehazhassuk a mi hivatásukat,

Muzsaj József a Mercur Áruhitelesztály nevében mondott szép beszédet. Kifejtette, hogy milyen nagy szerepet tölt be az Áruhitelesztály Arad kereskedelmében. Iparos intézmény ez is, tehát biztos alapokon nyugszik, mint minden, ami a Hitelszövetkezet égisze alatt működik. Az Áruhitelesztályban tömörült iparosok és kereskedők tudják, hogy éppen a legnehezebb időkben milyen nagy szolgálatokat tett nekik ez az intézmény és hálásak is érte, Isten áldását kéri a Szövetkezet közérdekű munkájára. Muzsaj József tolmácsolta Friedmann Emil-nek, a Mercur Cipőkereskedés Rt. vezetőjének üdvözlését is, mert az agilis kereskedő családi esemény miatt nem vehetett részt a gyűlésen.

Köszeghy Emil azok nevében beszélt, akik csak a Hitelszövetkezet segítségével tudnak ma Aradon nagyobb munkát vállalni. Alig van ma iparos ebben a városban, — mondotta, — aki nélkülözni tudja a Hitelszövetkezet segítségét. Reméli, hogy ez a jövőben még inkább így lesz. Kívánja, hogy bár minden aradi iparoson tudna a szövetkezet segíteni.

Mihály László emlékszik még arra, amikor Reinhart Gyula 1922-ben, kezében ívvel agítált a Szövetkezet ujjaélesztése érdekében. És ime, ma az ország legnagyobb iparosbankja a Hitelszövetkezet. Isten áldását kívánja Reinhart Gyula elnökre és családjára, mert ha Isten a mi vezérünket még sokáig élteti, nem felejtkezett el rólunk és a mi családainkról sem.

Kádár Jenő tanító azok nevében köszöntötte lendületes beszédében a Szövetkezetet, akik, mint nem iparosok az iparosbankban részvényeket jegyeztek. Neki az az álláspontja, hogy ennek az intézménynek szélesebb alapokra kell helyezkednie, mint eddig tette. Hiszi, hogy nincs messze az idő, amikor az aradi iparosbank a város egész polgárságának bankja lesz.

Berkovics Dániel sütőmester a fiatal iparosok nevében mondott a lelkesedéstől átfutott üdvözlést. Szíve minden melegevel üdvözli a Szövetkezetet, amely arra van hivatva, hogy a kisembereken segítsen és amely ezt mindig meg is

tette. A szép nap emlékére 1000 lejes újabb részvényjegyzést jelent be.

Kun József mondott még az aradi iparosok közül lendülettel beszédet. — Búszke vagyok rá, — mondotta, — hogy én is hozzájárultam a jubiláló iparosbank erejének növeléséhez. Szeretettel és ragaszkodással fejezi ki Reinhart Gyula elnök iránt, aki a bankelnöki pozícióban is iparosnak, a legkitünőbb kertésziparosnak bizonyult, mert olyan csokrot kötött maga köré, amikor az igazgatóság és felügyelő-bizottság tagjait kiválasztotta, hogy búszke lehet rájuk az iparosság. Javasolta, hogy szavazzon jegyzőkönyvi közönetet a diszgyűlés Reinhart Gyulának, az igazgatóságnak, felügyelő-bizottságnak és a tisztviselői karnak. A javaslatot zúgó helyesléssel fogadták el.

A vidéki testvérszövetkezetek elismerése.

A vidéki testvérszövetkezetek delegátusai közül elsőnek Scheer Sándor ineni delegátus az ottani iparosszövetkezet kiküldötte, úgy a Szövetkezet, mint annak elnöke Hauser ezredes nevében mondott megleghangú üdvözlő beszédet. Utána Jakob Satchen, a lovrini szövetkezeti igazgató német nyelven mondott nagy érdeklődéssel fogadott üdvözlőt. A hánsági községben hét igen szép eredménnyel működő szövetkezet van. Négy hitelszövetkezet, két mezőgazdasági és egy iparos-szövetkezet, amelyek közül az utóbbi még csak rövid idő óta működik. máris szép eredményeket tud felmutatni. Lovrinban az iparosságot szintén súlyosan érintette a gazdasági krízis és egyedül a fejlett szövetkezeti életnek tulajdonítható, hogy dolgozni tudnak és megélhetésüket biztosítani képesek. A szónok, mint Az Iparos állandó olvasója, nagy elismeréssel emlékezett meg lapunkról, mely élénk érdeklődést tanúsít a szövetkezeti élet iránt, ami által igen nagy szolgáltatást tesz az iparosságnak. Különösen Reinhart Gyulának lapunkban közölt egyik magasszárnyalású szövetkezeti cikkét emelte ki és azt a cikket, amely egy petrosani iparos aláírásával jelent meg és azt javasolja, alakítsanak a kontárok ötös vagy tízes csoportokban szövetkezeti alapon üzemet, hogy mint legális iparosok működheszenek. — Istán áldását kívánja a jubiláló Szövetkezet iparosördekű tevékenységére.

Üdvözlő levelek és táviratok.

Reinhart Gyula elnök ezután az üdvözlő leveleket és táviratokat mutatta be, amelyek a jubileumra a Szövetkezetnek érkeztek.

Szabó Bóni brassói szilcsimester, országgyűlési képviselő levélben mond köszöntet a Szövetkezetnek azért a példaadásért, amit mint út és iránymutató az iparosság számára betölt. Kívánja, hogy ez a nagyföntossági intézmény haladjon továbbra is biztos lépésekkel a fejlődés útján, hogy legyen fokozatosabban mind erősebb és erősebb támogatója Arad nagymultu és nagyértékű iparos társadalmának. A jubileumi diszgyűlés alkalmával szíve egész melegével üdvözlö az ünnepi intézmény lelkes vezető gárdáját, tisztviselőkarát és derék tagjait.

Tabakovits Emili az intézet lelkes régi vezetője tagja Novisadról küldött megleghangú üdvözlő levelet. Hangsúlyozza ez a levél, mennyire nagyjelentőségű Reinhart Gyula illuztris személye a Szövetkezet életében. Elsősorban az elnök fáradhatatlan munkásságának és lelkes buzgalmanak köszönhető az elért példátlan siker. Reinhart Gyula volt az, aki életre keltette a már-már agonizáló intézményt. Az elnöknek, az igazgatóságnak és a Szövetkezet tagjainak sok szeretettel kíván az intézet jövő működéséhez.

A Timisoarai Ipari Hitelszövetkezet és a Brasovi Bőrszövetkezet táviratilag fejezte ki jókívánságait. Meleghangú levelet írt Tréger Lajos balamaréi borbélymester, országosnevű iparosvezér is, aki mint a balamaréi iparos hitelszövetkezet életre keltője fejezte ki elragadtatását minden romániai iparosbank ideálja, a jubiláló aradi Hitelszövetkezet iránt. Az Aradmegyei Takarékpénztár Rt. fejezte még ki jókívánságait a jubiláló intézet jövőbeli fejlődése iránt.

Reinhart Gyula zárószavai.

Reinhart Gyula elnök az idő előrehaladottsága miatt rövid záróbeszédet tartott. Kifejtette, hogy szerinte a legnagyobb jelentőségű a jubiláló intézmény sikereiből az erkölcsi haladás, amit el-

ért. Minden anyagi eredménynél többet ér ez, mert igazi garanciát elsősorban az az erkölcsi alap nyújt a jövőbeli fejlődéshez. Az intézet vezetői, mint a múltban, úgy a jövőben is mindent megtesznek, hogy az intézet új sikereket tudjon felmutatni, de ezek az eredmények csak akkor érhetők el, ha a tagok őszintesége a vezetőik mögött áll. Az intézet fejlődése nem azon múlik, hogy milyen magasfoku az igazgatóság ambíciója, hanem a tagok létszámán és szeretetén, amely őket az intézethez fűzi. Eppen ezért a jövőben még erőteljesebbnek kell lennie a propagandának, hogy egyetlen iparos se akadjon Aradon, aki még nem tagja a Szövetkezetnek. A maga és igazgatótársai részéről készségesen megígéri, hogy erőben és egészséggel meg fog jelenni az egész mai

igazgatóság az 50 éves jubileumon is, amikor még szebb eredményekről fognak beszámolni. Ha az Isten is úgy akarja. Ezután a délutáni műsoros teára hívta meg az elnök a Szövetkezet nevében a megjelenteket, akik a szövetkezeti vezetőség életével délután két óra után igen lelkes hangulatban oszlottak szét.

Szépen sikerült a Szövetkezet által rendezett délutáni tea is, amelyen több száz szövetkezeti tag jelelt meg családotul. A kitünő teát és süteményt a hölgybizottság tagjai szolgálták fel. A nagytermet zsúfolásig megtöltő közönséget a jelenlévők felkérésére a teán megjelent iparos műkedvelők szórakoztatták, sűrűn aratva hangos tapsviharokat. Az aradi iparos-ünnep közönsége este nyolc órakor oszlott szét.

Apel cătră industriaşii Arădeni

IUBIŢI COLEGI MESERIAŞI! În ziua jubileului de 35 ani a Cooperativei de Credit a Industriaşilor din Arad v-am arătat trecutul întreg a cooperativei, v-am arătat cum a crescut mare şi am constatat că am realizat mult, însă nu tot ce ne am propus, şi ne rămân încă multe proiecte cari aşteaptă să fie realizate.

Acum e rândul nostru să trecem cu tot sufletul de parte noastră, că după trecerea acestor trezeci şi cinci de ani să punem baze noi şi mai solide cooperativei. Puneţi întrebarea conştiinţei voastre, judecătorului etern, că aţi satisfăcut oare întru toate datoria voastră decând aţi devenit membrii cooperativei. Aţi propagat oare ideia cooperativei, aţi căutat să aduceţi cooperativei membri noi, aţi notat părţi sociale corespunzător situaţiunei voastre materiale şi aţi luat parte la acţiunea întreprinsă pentru propagarea economiei? Dacă nu puteţi da răspunsuri îndestulătoare grăbiţi-vă îndepliniţi cele omise, aduceţi şi voi jertfe pentru sporirea capitalului social şi propovăduiţi meseriaşii să intre în rândul membrilor cooperativei noastre. Aduceţi şi voi depunerile voastre cooperative pentru a o ajuta să-şi îndeplinească misiunea.

Dacă ne facem cu toţii datoria vom avea rezultate mult mai satisfăcătoare şi vom păşi pe calea care ne duce la încheierea societăţii industriaşilor, la avuţie şi asigurarea viitorului nostru.

Nu zăboviţi acum, când animaţi de frumosul jubileu vă aşteaptă munca şi datoria. Luaţi parte cu toţii la această muncă, ca să vă arătaţi şi prin aceasta recunoştinţa faţă de cooperativă.

Vigoarea voastră ne va întări, încrederea voastră ne va arăta că am apucat pe drumul bun, mereu înainte în interesul vostru.

Cu urări colegiale

DIRECŢIUNEA COOPERATIVEI DE CREDIT A INDUSTRIAŞILOR DIN ARAD.

A legfőbb semmitőszék elvi határozatai váltó-ügyekben

A legfőbb semmitőszék III. szekciójának 1098—1934 sz. döntésével a következőket állapítja meg:

A váltó elfogadása nem történhetik külön okirat igénybevételével. Ennélfogva

az óvatolás alkalmával az adósnak az a szóbeli nyilatkozata, hogy a fizetést rendezni fogja, nem azonos hatályu az elfogadással.

Ugyanennek a szekciónak 1017—1934 sz. döntése a következőket mondja ki:

A váltó más beírásokkal vagy ténybeli körülményekkel

nem egészíthető ki és nem magyarázható.

Ugyanezen döntés szerint a köckereseti társaságokat csak a cégjegyzéskönyvben aláírt váltók kötelezik.

A III. szekció 327—1934 sz. alatt a váltótörvény alkalmazására vonatkozólag a következőket állapítja meg:

Valamely

meglevő adósság fedezetére később kiadott

váltó csak a hitelező előbbi követelését erősíti meg és jogot ad a hitelezőnek, hogy nem-

fizetés esetén az adóson követelését a váltó alapján is behajtsa.

Ennélfogva jogi szempontból a követelés származása idejének nem a váltó kibocsátásának időpontja, hanem az eredeti követelés keletkezésének időpontja irányadó.

GEMÜTLICH.

Ein Wachmann bemerkte spät nachts eine junge Frau, die im Begriff ist, in den Donaukanal zu springen. Im letzten Moment gelingt es ihm, sie zurückzureißen, dann sagt er zu ihr: — Schauen Sie Fräulein, machen Sie mir doch keine Scherereien. Sie springen eine — i muss Ihnen nachspringen. — Sie werden nass — i werde nass — is do viel g'scheiter, Sie gehen an's Haus und hängen Ihnen auf.

CSALÁDI TRAGÉDIA.

Skót ur váratlanul haza érkezik és a feleségét gyanús helyzetben találja egy fiatalomberrel.

A megcsalt férj rettenetes haragra gerjed. Kitérít a revolverét, elővesz a zsebéből egy töltegyet, beteszi és rákiált a feleségére:

— Állj a szeretőd mögé, hitvány teremtes, le akarlak löni benneteket.

Vas-és fémöntés

Gépműhely

Precíziós szerszámok készítése.

LADISLAU

ASSAEL

LÁSZLÓ

MŰLAKATOSSÁG Arad, Cal. Radial 35. Gyártom a mezőgazdaság összes gépeit. Kenderfeldolgozó gépek — Malomberendezések saját modelom után készülnek.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezte mint egy országos iparosbank alapja

Egyedül a szövetkezetek hivatottak a pusztító világválság leküzdésére és csak a szövetkezeti szervezés mentheti meg a kisipart attól, hogy a nemzetközileg megszervezett nagyipari tőke megsemmisítse.

Minden iparos intézmény és minden kézműipari vállalat egyedüli pénzügyi központjának az iparos hitelszövetkezeteknek kell lenniök

Irtá: GABOS JENŐ dr.

Rousseau, a nagy francia bölcész mondja, hogy

az emberiség egyik legnagyobb ellensége az volt, aki először vert éket az emberek közé

és igyekezett az embereket különböző érdekekből és szempontokból széttagolni és elválasztani. Meny nyi büntől, nyomortól, borzalomtól szabadult volna meg az emberiség, ha az embereknek ez a széttagolódása nem következett volna be.

Ha igaz a nagy francia bölcésznek ez a mély elgondoláson alapuló megállapítása, — úgy sokkal inkább igazság az, hogy az emberiség egyik legnagyobb jótévője az volt, aki a különböző okokból széttagolt embereket magasabb, az egyéni önzést legyőző szempontokból igyekezett egy érdekörbe hozni, ahol nincs gazdag és szegény, nincs ur és szolga, nincs erős és gyenge, — hanem csak ember, egyenlő jogu ember.

Az ideális intézmény, amely nem ismer ember és ember között különbséget: a szövetkezet.

Tökéletesebben keresztülvinni az egyenlőséget, mint ahogy a szövetkezet intézményében megvalósítható, nem is lehetséges és ennek tulajdonítható, hogy

a szövetkezet az az intézmény, mely az emberiség boldogulásának egyik leghatásosabb eszköze.

Ez az egyenlőség tette lehetővé azt, hogy az egyes ember, bármily csekély erőt is képvisel egy magában, másokkal társulva és a különálló erőket egyesítve, élvezze a nagyvállalkozás, a nagy-tőke, szóval a nagy erők előnyeit. Mivel pedig a technika folytonos előhaladása, a közlekedés megkönnyítése és a munkamegosztás mind erősebb és erősebb érvényesülése egyedül a nagyvállalkozásnak biztosít jövőt, az egyes ember mindinkább be fogja látni, hogy egyedül állva, magára maradvá, el kell pusztulnia, — míg ha másokkal társul és erőiket egyesítik, boldogulni fog.

Ezért van jövőjük a szövetkezeteknek, mert a mind mostohábbá váló gazdasági viszonyok kényszerítő hatása folytán mind többen és többen fognak ráésszelni arra, hogy

a társulásban, az egyesülésben van az az erő, mely még a legsivárabb viszonyok között is az egyes embernek megélhetést biztosít.

A szövetkezeteknek különösen a kézműiparosok körében van nagy jövőjük. Bármely ágát is vesszük a szövetkezeteknek, — akár a hitel-, akár a termelő-, akár a fogyasztási szövetkezeteket, a kézműiparosoknak igen nagy szolgálatot tehetnek.

A modern gyár napról-napra erősebb konkurrensé lesz a kézműiparnak. Míg a középkorban a kézműipar volt az uralkodó gazdasági alakzat, addig a kapitalizmus ideje alatt mindinkább háttérbe szorult.

A gép veszi át az uralmat.

mert gyorsabban dolgozik, több munkát végez, a termelés olcsóbb lesz és a termelvény mennyisége óriási módon emelkedik.

A tőkés, akinek érdekében áll, hogy többször minél jobban hasznosítsa, arra törekszik,

hogy minél több és több fogyasztót vonjon el a kézműipartól.

A gépek tökéletesítése, a termelvények finomságának emelése és azok árának leszállítása mind egy célt szolgál: a kézműipar letörését. A gép végveszedelmet jelent a kézműiparosok egész tömegére nézve és a kézi munkával való termelés, a közönséges fogyasztás minden tárgyát tekintve, napról-napra jobban és jobban tűnik el a géppel való termelés elől. Ott, ahol a piac szűk és a szomszédságra vagy csekélyszámú lakosságra korlátozódik, (mint pld. a műasztalos-, szabómészáros-, pékipar), a kézműiparos műhelyei még fenn tudnak maradni, de

ha a piacok kiterjednek, országosakká vagy nemzetközieskéké válnak, a gyárak uralkodnak a piacon.

Ilyen versennyel szemben

az egyéni vállalatok teljesen tehetetlenek és fennmaradásukat csak úgy tudják biztosítani, ha társulnak, ha erőiket egyesítik olyképpen, hogy a szövetkezetek különböző ágait teremtik meg.

Azért van jövőjük a hitelszövetkezeteknek, mert a kézműiparosoknak elsősorban kedvező feltételű, olcsó kölcsönökre van szüksége,

hogy a pénzzel bőven ellátott nagyvállalatokkal szemben felvehesse a versenyt. Azért van jövőjük a beszerzési szövetkezeteknek, hogy

a nyersanyagok és gépek együttes, olcsóbb beszerzésével versenyképessé tehesse a kézműiparosokat a nagyvállalatokkal szemben.

Azért van jövőjük a termelő szövetkezeteknek, mert a nyersanyagok közös, olcsóbb beszerzése, közös feldolgozása és a termékeknek közös szám-lára való eladása folytán

módjukban áll a nagyvállalatokkal konkurrálni.

Es azért van jövőjük a fogyasztási szövetkezeteknek, mert a fogyasztási cikkek nagyban való, olcsóbb beszerzésével

megkönnyítik a tagok megélhetését.

Az erők koncentrációja, melynek ideális megvalósítása a szövetkezeti forma, oly tünet, mely tipikus jellemzője a mai gazdasági életnek, de sokkal inkább azzá lesz a jövőben. Ez az erőkoncentráció teszi lehetővé azt, hogy

a szövetkezetek egyedül lesznek hivatottak a pusztító világválságot leküzdenni.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetének vezetősége már korán felismerte azt a hatalmas feladatot, mely reá vár, hogy a mindenféle anyagi nehézségekkel küzdő kézműiparosokat támogatassa, erősítse és ezzel az állam egyik tekintélyes társadalmi osztályát életképessé tegye. A hitelszövetkezet vezetősége mindig szem előtt tartotta ezt a feladatot és a jövőben még inkább meg akar felelni magasztos hivatásának. Ennek előérése végett

szövetkezetként minden iparos intézmény, de egyaránt mind a kézműipari vállalat pénzügyi központjává kell kiépíteniünk.

Vonjatek be minden derék iparost a szövetkezeti mozgalomba, mert csak így védekezhethetünk eredményesen a gyáripar ellen és biztosíthatjuk kisipari műhelyeink fennmaradását.

Szövetkezetünk tagjai sorából egyetlen egy aradi iparosnak sem szabad hiányoznia. A tehetős iparos több, — a szerényebb viszonyok között élő iparos pedig kevesebb üzletrésszel kell, hogy hozzájáruljon az alaptőke emeléséhez, — mindenki a saját tehetsége szerint, de egyetlen egynek sem szabad kimaradnia. Ezzel fogjuk elérni azt, hogy

minden aradi iparos valóban a saját intézményének fogja tekinteni a szövetkezetet

és épp oly féltő gonddal fog tekinteni a szövetkezetre, mint amiképpen az anya vigyáz gyermekére. Ezzel fogjuk elérni azt, hogy minden egyes aradi iparos atyai jóbarátnak fogja tekinteni a szövetkezetet, mely minden pillanatban készséggel áll hiteligénylő tagjai rendelkezésére.

Szövetkezetünket naggyá, erőssé akarjuk tenni, hatalmas intézménnyé óhajtjuk kifejleszteni, melynek hivatása az, hogy minél jobban, minél hathatósabban szolgálja Arad kézműiparoságának érdekeit. Ezt a célt különösen azzal is el akarjuk érni, hogy

megvetjük alapját a szakmabeli termelő és beszerzési szövetkezeteknek

és életre akarunk hívni egy oly nagyméretű, általános fogyasztási szövetkezetet, aminőt csak a nyugati államok nagy városaiban találhatunk.

Es ha majd elérkeztünk ahhoz a ponthoz, hogy intézetünk képes lesz Aradváros egész iparosságának hiteligényeit kielégíteni, akkor

az az újabb feladat vár szövetkezetünkre, hogy megvesse alapját egy országos, hatalmas iparosbanknak, mely arra lesz hivatva, hogy az egész ország kézműiparoságának ipara folytatásához szükséges hitelösszeget előteremtse és rendelkezésre bocsássa.

Amennyire én ismerem Aradváros iparosságát, bizhatunk abban, hogy meg lesz az akarata és ereje ahhoz, hogy a kitűzött célokat valóra is váltsa!

A DICIOSANMARTINI IPAROSOK ÉS KERESKEDŐK SINYLIK MEG, HOGY A NITROGÉN-GYÁR KEVESEBB ADÓT FIZET...

A diciosanmartini iparosokra és kereskedőkre az utóbbi időben nagyon szomorú napok járnak. Alig mulik el nap, hogy az adóvégrehajtó egyik vagy másik iparosnál vagy kereskedőnél ne tegyen tisztelő látogatást. Ez alól nincs kivétel. A nagy adópréseléshez legutóbb a város is hozzájárult és tüzzel-vassal hajtja be a túl magas városi takszákat. Eddig még volt egy kis belátás a város vezetőiben, de jelenleg senkinek sincs kegyelem. Aki nem tud fizetni, árvereztetik a város is.

Amikor utána érdeklődtek, miért ez a nagy szigorúság a város részéről, kijelentették, hogy kénytelenek a legdrasztikusabb eszközökhöz folyamodni, mert a város a legjobb adófizetőjét, a Nitrogén gyárat elvesztette, illetőleg a legutóbbi bírósági döntés értelmében a Nitrogén gyár eddigi adójának csak egész kis hányadát fizeti s így Diciosanmartin költségvetését csőd fenyegeti.

A város urai most már úgy gondolkoznak, hogy ha a Nitrogén kevesebbet fizet, akkor a különbözetet a város polgárságán kell behajtani. Es ezt meg is teszik kimelet nélkül.

ÖNÉLETRAJZ.

A tanító azt mondja a gyerekeknek:

— Most mindenki írja le röviden az életrajzát. Az önéletrajzban legyen benne, hogy születtem itt és itt, ekkor és ekkor, atyámat így és így hívják, anyámat így és így és tíz perc alatt legyen kész.

Móriczka erre a követelést így felel:

„Nevem Kohn Móric, születtem 1924-ben a szolnoki személyvonaton, tatám neve Mánd, mamám neve Róza és tíz perc alatt kész voltam.”

Jogesetek a kisipar köréből

KI IPAROS ÉS KI KERESKEDŐ?

Abból a célból, hogy meg lehessen állapítani valamely személy kereskedői vagy kisiparos (mic meserias) jellegét, ha az illető ipari tevékenységet folytat, minthogy az Erdélyben életben lévő kereskedelmi törvény ezt a megjelölést egyformán használja úgy az ipari, mint a kereskedelmi tevékenység megjelölésére, — szükséges, hogy megvizsgáljuk a tényleges helyzetet és azokat a körülményeket, amelyek között az iparos, illetve kereskedő a maga tevékenységét valóban folytatja, valamint a kereskedelmi és ipari törvényeknek jogi minősítéseit is. Határozni tehát csak a körülményekhez képest, esetről-esetre lehet. Eszerint, ha az illető üzemnél a kereskedelmi tevékenység a fontosabb és sűrűbb, akkor az illető kereskedő. Ezzel szemben az esetben, ha

az illető kéziműves mesterséget folytat és kereskedelmi tevékenység csak ennek a mesterségnek a folyamánya, az illetőt az iparosok közé kell osztályozni.

Ez érvényes a patenta fixa alkalmazásánál is. (Timisoarai tábla, No. 352—1933. számú határozat.)

TEVES FELÜLBÉLYEGZÉSSEL CSAK AKKOR RÓHATÓ KI BÍRSÁG, HA VÍSZ- SZÁMLÁS IGAZOLÓDOTT BE.

Ha valamely okiratot illetékezés végett kellő időben bemutatattak, azonban kevesebb illetéket vetettek ki rá, mint amennyit a törvény megállapít, ez esetben az államnak jogában áll a különbözet megtérítését követelni. Bírság azonban nem szabható ki az esetben, ha beigazolást nyer, hogy semmiféle visszárlás nem fordult elő. A taxa-különbözet behajtása tekintetében a pénzügyminiszterium nem élhet a felelősségi bizottság határozatával szemben kontesztációval, hanem a megállapított különbséget külön jegyzőkönyv felvétele útján hajthatja be.

(Timis-Torontáli Törvényszék, S. III. No. 514. Ítélet, 1933. szept. 11.)

MIKOR SZÜNIK MEG A GLOBAL ADÓ?

Az egyenes adókról szóló törvény 95-ik fejezetének b) bekezdése értelmében azon esetben, ha valamely olyan jövedelem, amely globális adó alá esik, az adózási év folyamán megszűnik, az adózó mentesül a következő negyedév kezdetétől fogva a globális adókülönbözet megfizetése alól.

A 95-ik fejezet b) bekezdése értelmében a fenti jövedelem alatt minden olyan jövedelem értendő, amelyeknek összevétele alapján vetik ki a globális adót, egyenként véve tekintetbe a jövedelem minden fajtáját, nem pedig összességben. Ennek következtében azon esetben, ha valamely adózónak többféle javadalmazásból származó jövedelme van, amelyek közül nem mind szűnik meg, a globális adó alól való felmentés csak a 95. art. m. d. alapján igényelheti. Megjegyzés: az új adótörvény szerint a globális adó helyébe a supra cota lépett, ez a szabály azonban erre is érvényes.

(Bucuresti Tábla S. II. No. 123. döntvény, kelt 1933. október 4.)

AZ UTADÓ LEVONHATÓ AZ ADÓ ALÁ ESO JÖVEDELEMBŐL.

Az egyenes adóról szóló törvény helyes értelmezéséből, valamint az 1929. évben módosított utadó-törvényből kétségtelenül megállapítható, hogy

az utadó-törvényben meghatározott adóköteles adónak az elementáris adótól teljesen különböző jellege van, minthogy az külön alap megszervezésére szolgál külön céllal.

Ezért fogva az utadót nem lehet úgy tekinteni, mint az elementáris adó járulékát.

Ennek következtében az utadót le lehet vonni a megadóztatandó jövedelemből.

(Bucuresti Itéltábla, 231. számú pénzügyi döntvénye, Kelt 1933. december 5.)

Milyen keretek között működik az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete Mercur Áruhitelosztálya?

Írta: BAKÁCS MIKSA:

Az 1929. év az általános gazdasági válság kezdetét jelezte. Hihetetlen módon mutatkozott a pénztelenség és üzlettelenség. Ez vetette azután felszínre az eszmét, hogy a szövetkezet társulás útján igyekezzen tagjait megszervezni abból a célból, hogy maguknak állandó és biztos vevőkört biztosítsanak, amelynek nyugodt lelkiismerettel hitelezhetnek, viszont

készpénzáron juttathatnak árut olyan fizetőképes egyéneknek, akik azt csak részletekben képesek megfizetni.

Hogy mennyire hízagpótló intézmény a „Mercur” Áruhitelosztály, igazolja, hogy a vevők ezrei tömörülnek köréje. Ezek a vevők hat havi, illetve

24 heti hitellel kapják kirakati készpénzáron a portékát és csupán kezelési díj címén fizetnek öt százalékot, amelyben az inkasszó-díj is bennfoglaltatik.

A vevőknek nem kell a részleteket hetenként vagy havonként annyi üzletbe elmenni, ahányban vásárolt. A Mercur pénzbeszedői jelentkeznek az esedékes részletért a vásárló lakásán a központ által kiállított nyugtával. A Mercur Áruhitelosztály öt éves fennállása az eladókat és vevőket teljesen egygyé olvasztotta. Kölcsönösen ápolják a jóviszonyt, amelyet a jó, pontos és előzékeny kiszolgálás és a vevők fizetési készsége mind melegebbé lesz.

Az eladó iparosok és kereskedők minden évben husvét és karácsonykor a vevők között értékes árut sorsolnak ki, ezzel hálálva meg a hűséget, amellyel a Mercur Áruhitelosztály vevői az intézmény iránt viseltetnek. Ilyenkor zsúfolásig megtelik az Iparos Kulturház nagyterme. A több százat meghaladó jutalomtárgyak nyerőszámai a vásárlók jelenlétében és ellenőrzése mellett itt húzzák ugyanis ki és nyújtják át a nyerőknek a nyereménytárgyakat.

Az Áruhitelosztály vezetősége az Aradi Ipa-

rosok Hitelszövetkezete igazgatósága által kiküldött és a kereskedők csoportja által megválasztott Friedmann Emil, Goldmann Sándor, Herskovits Ármán, Muzzay József, Szentgyörgyi Emil és Schwartz Jenő vezetőségi tagokból áll. A tényleges vezetést a megalakulás óta e sorok írója végzi.

A következő előkelő cégek, kereskedők és iparosok tömörültek mint eladók a Mercur Áruhitelosztályba:

Női divat: Szentgyörgyi Emil, Friedmann és Schwartz. Női konfekció és szabóság: „Lyone” divatszalon, Nagy Imre, Maltry Mátyás, „Syvia” szalon. Szűcs: Engelhardt Ferenc. Női kalapszalon: Dein Paula, „Hunia” (az utóbbi menyasszonyi fátyolokat és koszorukat is készít). Cipőáruház: „Mercur” R. T., Czernóczky Imre, Czernóczky Mihály. Harisnyák és kötöttáruk: Erdős István, Popper Ignác. Órák és ékszerész: Kun József, Pollák Imre. Illatszertár: „Apollo”, Schrodtr Testvérek. Fényképész: Nagy Géza, Sztójkovits József. Uri divat: „Chic”, Hegedüs és Goldmann. Férfi ruházati áruház és uri szabóság: Muzzay József, Baranyi Ferenc. Férfi szövetek: Jakabffy István és Társa. Kerékpár raktár: Kalmár József, Schwartz Árpád. Sportcikk: Hegedüs Gyula. Fényképezési és optikai cikkek: „Opticum”. Butorgyár: Reinhart Fülöp. Lámparaktár és villanyszerelők: Kalmár József, Schwartz Árpád. Üveg- és porcellán áruház: Fischer Mór. Játékaáruház: Hegedüs Gyula és Reich József. Fesztékkereskedés: Szabolcsi Ármán, Glück József. Rádió: Kalmár József, Geller Mátyás. Papíkkereskedés és reklámnaptárak: Max Molnár és Társa. Épület- és tűzfű: Steinfeld és Herskovits. Nyomda: G. Ienci. Gyógyszertárak: Omescu Cornel, Weisz Arnold. Orvosok: dr. Bix Mór, dr. Frint Sándor, dr. Kabdebó György, dr. Windholz Béla, dr. Radó János, dr. Olariu Cornel. Szanatórium: Terápia. Fogászok: Jakobi Gyula, Halmos Gyula, Wollmann Emil.

Védekezzünk a rozsdá ellen

Speciális rozsdavédő festék

HELLONIUM

Tartós, jól fedő, nem pattogzik. Minden színben.

Kérjen speciális ajánlatot. **HEL-LA** Vegyészeti laboratórium, Arad Strada Eminescu

RELATIV.

Der Gent stand mit der Schönen vor dem Juwelier.

— Nichts ist zu teuer für dich! — sagte er. Das Mädchen strahlte:

— Wirklich?

Grinste Gents:

— Für dich nicht. Aber für mich.

SATUMARE VISSZAKÖVETELI ELREK- VIRALT IPARKAMARAJAT.

A satumarei kereskedők — mint ismeretes, — külön kérelmet csatoltak az ott megtartott erdélyi kereskedőkongresszus határozati javaslatához a a kormányhoz ezt is felterjesztették.

Mindenekelőtt a Satumaréről elvitt Kereskedelmi és Iparkamara visszahelyezését kéri Szilágy megye bekapcsolásával, miután ennek itt gyönyörű palotát építettek. Kéri továbbá a CFR üzletvezetőség elvitt osztályainak visszahelyezését is, mert ezek részére is megfelelő helyiségekkel rendelkeznek. Ezen helyi jelentőségű kérelem kívül még két sérelmet panaszkodnak fel a satumareiek. Az egyik az, hogy a kereskedők nincsenek kellően képviselve a városi tanácsban, a másik pedig az, hogy nem a bíróság dönt a kincstár és adózó közötti vitákban. Mindkét kérdésben orvoslást és sürgős rendelkezést kértek a kormánytól.

ROSSZ CSERE.

Mórickásnál kisfiu született. Móricka megkérdezi a papjától:

— Mondd, papa, a kis testvére az égbe jött?

— Onnan, — feleli az apja.

— Micsoda ötlet — csapja össze a kezét Móricka, — az eget egy ilyen vacak lakással felcserélni!

Ahol a küzködő iparos számára ma is terem hitel...

Rövid utbaigazítás arról, hogy mi az a hitelszövetkezet, miért a legbiztosabb bank a hitelszövetkezet és arról, hogyan lehetséges, hogy a hitelszövetkezeteknek nemcsak pénzeszsájkuk, hanem érző szívkük is van.

Az iparosság hitele csak iparos hitelszövetkezetek által szervezhető meg.

Irtá: REINHART KÁLMÁN dr.

A hitelszövetkezet célja, közgazdasági nyelven mondva, szövetkezeti hitelműveletek útján való tőkebeszerzés.

A kisiparosnak vagy kisgazdának, ha meg-
szorul, mert nem tudja a portékáját eladni, vagy
újabb szerszámokat, gépeket akar beszerezni,
pénzre, tőkére van szüksége.

Honnan teremtsen elő nagyobb összeget,
ha nagyobb mennyiségben, első kézből akar
nyersanyagot vásárolni és éppen ezért ol-
csóbban?

Megtörténik, hogy egy nagyobb munkát sikerül
megkapnia, de a munka lebonyolításához szüksé-
ges tőke nem áll rendelkezésére. Mit tegyen ek-
kor? Forduljon egy bankhoz? Hiszen annak elő-
kelő igazgatója nem ismeri az egyszerű iparost
és szóba sem áll vele. Társuljon mással? Akkor a
nyereségből le kell egy részt adnia. Forduljon
uszorához? Akkor meg az egész nyereségnek
vége.

Egy egyszerű német asztalos-
mester agyában született meg
a hitelszövetkezet gondolata.

Nemcsak a mai kisiparost gyöttrik a tőkebeszer-
zés gondolata. Már a múlt század közepe táján
ilyen gondok ösztönözték Schultze asztalosmes-
tert, aki a németországi Delitzsch városkában
élt. A német asztalosnak az volt a gondolata,
hogy

a szükséges tőkét és nyersanyagokat a maga
és társai számára közösen, egyetemleges fe-
lősség mellett szövetkezeti alapon szerez-
ze meg.

Ezzel az egyszerű asztalosmester a hitel- és be-
szerzési szövetkezetek megalapítója lett. A hi-
telszövetkezetek létét a többszörös felelősség elve
alapozta meg, ami még ma is fennáll és szilárd
bázisukat alkotja a hitelszövetkezeteknek.

A példát hamarosan más iparágak és városok
iparosai is utánozták és rövidesen az egész vilá-
gon elterjedt.

Ma már a világon 85 ezer hitelszövetkezet
működik és a világ hitelszövetkezeti tagjai-
nak száma mintegy 12 millióra tehető.

Az államok, felismerve a hitelszövetkezetek ha-
talmos gazdasági jelentőségét, mindenütt adó-
kedvezményekkel sietnek segítségükre.

A hitelszövetkezetek előnyei a
nyerésszédésre alapozott bankok-
kal szemben.

Milyen egy mai hitelszövetkezet? Külsőjében
hasonlít a részvénytársasági bankokhoz, de ha kö-
zelebbről figyeljük, sok eltérés van a két intéz-
mény között. Mindkettő részvény, illetőleg rész-
jegy útján szedi össze tőkéjét, mindkettő beté-
tek gyümölcsöztetésével és kölcsönök nyújtásával
foglalkozik,

de míg a részvénytársaság nyereszsedési
célből alakult, addig a hitelszövetkezet a tag-
jain való segítséget tűzte ki céljául.

A hitelszövetkezeteknek kisebb és olcsóbb az ad-
minisztrációjuk. Nincsenek zsiros, magas fizetés-
sel járó igazgatói állásaik és

kevesebb adót is fizetnek, mint egy bank.

Az így megtakarított összegeket

olcsóbb hitel alakjában futtatják tagjaiknak.

Leginkább foglalkozási csoportok — kisgaz-
dák, iparosok, stb. — alakítanak hitelszövetkeze-
teket. A részvénytársasági formától eltérést ké-
pez a többszörös felelősség elve is, ami

a betéteseknek sokkal nagyobb biztonságot
nyújt, mint a részvénytársaság.

A hitelszövetkezetek előnye tehát a bankokkal
szemben

a nagyobb biztonság, az olcsóbb hitel és az
emberbaráti működés.

A kihelyezés biztonságát fokozza az, hogy
az egyforma foglalkozási ággal bírók pontosan
ismerik egymásnak jellemét, vagyoni állapotát
és így jobban meg tudják állapítani, kinek meny-
nyi kölcsönt lehet nyújtani, mint az egész nap a
hivatali szobájában, párnázott ajtók mögött tar-
tózódó bankigazgató. Sok hitelszövetkezet a ki-
helyezésnél megköveteli az adóstól annak bejelen-
tését is, hogy a kapott kölcsönt milyen célra hasz-
nálja fel. Ha az adós ettől eltér, rögtön felmondja
a hitelt. Így az igazgatóság és az adós közötti sze-
mélyes ismeretségből olyan adóst ellenőrző rend-
szer alakul ki, amely sokkal pontosabban műkö-
dik, mint a bankok bürokratikus információs
irodája. Mindezek lehetővé teszik, hogy

a kisemberek, akik egzisztenciával és vagyon-
nal rendelkeznek, a hitelszövetkezet révén hi-
telhez jussanak.

Máskülönből részükre, hogy a bankoktól pénzt
szerezzenek, ismeretség hiányában lehetetlen
volna.

Az érem másik oldala, hogy a kisember, aki
munkás éveit során szerény tőkét gyűjtött össze,
amit műhelyében nem használ fel, gyümölcsöz-
tetés végett a hitelszövetkezetekben jobban el
tudja helyezni, mint bármilyen más pénzintézet-
nél. Az utóbbi időben ugyanis

a betevők bizalma nagyon megrendült a
bankok irányában,

viszont a kisiparos maga nem rendelkezik a szük-
séges körültekintéssel és ismeretekkel, hogy pén-
zét kamatozás végett közvetlenül magánosoknak
adja kölcsön. Így aztán, ha a bankokban nem bi-
zik, kénytelen volna pénzét odahaza, kamatozat-
lanul hevertetni. A hitelszövetkezet ezzel szem-
ben rendelkezik a szükséges kihelyezési ismere-

Ne felejtse el!

A „MERCUR”
cipőáruházban

ARAD,

(Piata Avram Iancu 21.)
kisiparosok által készített

elegáns
cipőt kaphat
olcsó árban!

JULIU LINK

Dentist—Fogász

diplome medaille

Timisoara, I. Sft. Gheorghe No. 6.

(v. Arany Szarvas-épület)

BEIM ZAHNARZT.

— Das Zahnziehen kostet fünf Schilling,
wenn es schmerzlos sein soll, zehn Schilling.

— Machen Sie es für siebeneinhalb, das
werde ich gerade aushalten können.

tekkel és a reábizott betéteket a legnagyobb kö-
rültekintéssel, megfelelő biztosíték ellenében ad-
ja ki kölcsön alakjában.

Miért biztosabb a betét a hitel-
szövetkezeteknél, mint más
pénzintézetnél?

Mert nincs kitéve a bankok merész speku-
lációinak, nincsen befektetve ingadozó és hosszú
lejáratu telekspekulációkba, nem köt deviza-,
valuta- és tőzsdeügyleteket, nem ad hosszulejá-
ratu hitelt.

A hitelszövetkezet csakis rövidlejáratu, föl-
tétlen biztos hitelügyleteket köt kellő bizto-
síték ellenében.

Másnemű spekulációtól mentes. Hiteleket csakis
üzletrészt jegyzett tagoknak nyújt, akiknek bo-
nitását az adott garancián kívül még üzletré-
szeik is fedezik.

Sokan vanna, akik azért nem merik a pén-
züket pénzintézetekre bízni, mert félnek a kon-
verziós és moratórium-jellegű törvényektől. Szol-
gáljon megnyugtatójukra az aggodalmaskodók-
nak, hogy

az ilyen jellegű törvények Romániában soha-
sem terjednek ki az iparos és kereskedő osz-
tályra.

Másrészt pedig a törvény sohasem felejtkezik el
a szövetkezetekről és azokat ilyen törvényekkel
szemben mindig kellő védelemben részesíti, hi-
szen

minden kormány programjában ott van a
szövetkezetek fejlesztése.

A konverziós törvény, amely hatalmas pénz-
intézeteket ingatott meg, mamutbankokat kény-
szerített térdre, holott azok holtbiztosnak látszo-
tak, mert kölcsöneiket ingatlanokra folyósítot-
ták,

az Iparosok Hitelszövetkezetének nem drótt,
sőt használt, mert újabban mind többen és
többen ismerik fel a hitelszövetkezetek biz-
tonságát és helyezik el betéteiket a büszke
bankok helyett a szerény, de biztos hitelszö-
vetkezetekbe.

Miért olcsóbb a hitel és miért
kisebbség a költségek a hitel-
szövetkezeteknél?

A szövetkezet ügyvezetése nem nyereszsedé-
re van beállítva, hanem a kölcsönös segítség-
re. A hitelgénylők azáltal, hogy részjegyeket vesz-
nek, belépnek a szövetkezet tagjai közé. A rész-
jegy nem elveszett tőke, mint nem ritkán a
részvénytársasági részvény, hanem felmondható
és visszafizetendő, ha az illető ki akar válni a
szövetkezetből. A részjegy évi osztalékot hoz, sőt
még ingyen részjegyeket is adnak évente a ta-
goknak bizonyos számú részjegy után. Tehát

a hitelgénylő tag azonkívül, hogy olcsóbb ka-
mattal hitelt kap, az ingyen részjegyek és
osztalékok által, néhány év múlva megkeresi
az eredeti részjegyekbe fektetett összeget is.

Óriási költségkedvezményt biztosít a bélyeg-
törvény is a szövetkezeteknek.

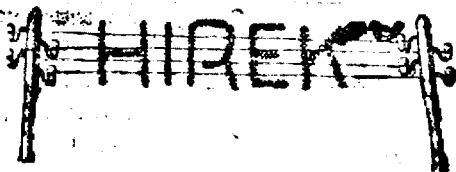
Váltók, amelyek a szövetkezet rendeletére
vannak kiállítva, bélyegmentesek és a szövet-
kezet javára történő ingatlanbekebelezések
is bélyegmentesek.

Ez különösen azért fontos, mert a mai magas be-
kebelezési illeték mellett más pénzintézeteknél,
mint a hitelszövetkezeteknél lehetetlen volna kis
ingatlanokra kis összegű bekebelezéseket eszközö-
lni.

**Ajánljuk versenyen felülálló
géphajtó- és tömítő-köteleinket,**

malom- és transport hevedereinket. Kö-
kusz-szőnyeg, lábtörő, grádli, butorszövet,
plüss, arik, butorugó, mindenféle kárpi-
toskellékek. Zsák, zsinag, kötél, ponyva,
tömlő, kender, len, és juta-gyártmányok

Schönberger és Grünstein R. T.
Arad, uJ Neuman ház

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézménynek és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetés négyzetcentiméterenként 4 lej. Éves kötéseknek árendámény.

Redacţia şi administraţia — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und administration Arad, Căminul Industrişilor-Iparos Otthon.

Bölönyi László

1858-1934

A satumarei iparos társadalmat Bölönyi László halálával pótolhatatlan veszteség érte. Éle tének 76-ik évében hosszú betegeskedés után e hó 18-án halt meg a satumarei iparosmozgalomnak az a legtekintélyesebb és legnépszerűbb alakja, aki hosszú életének folyamán nemes szívének annyi kincsét szórta városának iparosai közé.

Bölönyi László mészárosmester volt s mint szakmájának legkiválóbb egyénisége került a város egész kisiparosságának élére. Halálakor diszelnöke volt a város két legnagyobb iparos közületének, az Iparos Otthonnak és az ipartestületnek. Ezt megelőzőleg, mielőtt gyengülő szervezete visszavonulásra kényszerítette, bővegesen kivette a részét a munkából. Évtizedeken keresztül irányította Bölönyi László Satumare iparoságát és elévülhetetlen érdeme, hogy a legnehezebb időkben is megtalálta mindig a helyes és kielégítő megoldásokat. Igen sokban irható a kiváló iparosvezér kényszerű visszavonulásának terhére, hogy az utóbbi években nem megy olyan rendben Satumaren az iparosság mozgalmi élete, mint azt az ország iparos közvéleménye Bölönyi László városáról természetesnek vette.

Bölönyi Lászlónak oroszánrésze volt abban is, hogy az északi határváros falai között működő iparos tömegnek számarányát messze meghaladóan nagy szerepe volt az országos iparosmozgalomban is.

Bölönyi László temetése e hó 20-án ment végbe a város első iparosát megillető dísszel és részvétellel.

Lépjétek be az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetébe, mert ha időre szorultok, kisegít, pénzeiket pedig biztosan megőrzi.

VIZUM NEMKÜLI UTAZÁS CSEHSZLOVÁKIÁBA?

Megírták a napilapok, hogy a Belgrádban megtartott gazdasági kisanant konferenciája egyelőre csak elvi megállapodással végződött. Az egyezmények a folyami hajózásra, a postatakarékpénztári csekkforgalomra, a légiközlekedésre vonatkoznak. Románia és Jugoszlávia között már létre is jött a végleges egyezmény a légiforgalom tekintetében. Elvileg megállapodtak abban is, hogy Csehszlovákia és Románia között eltörlik a vízumkényszert, tehát a Csehszlovákiába utazóknak nem kell többé vízumot beszerezniük. Ez az egyezmény azonban még az illetékes kormányok részéről megerősítésre vár és habár általános az óhaj, hogy mielőbb életbe lépjen, nem remélhető, hogy január elseje előtt vízum nélkül lehet utazni Csehszlovákiába.

HOCHZEITSREISE DES SCHOTTEN.

Jemand traf einen schottischen Bekannten in Venedig.

— Was machst du hier?

— Ich verbringe hier meinen Monigmond.

— Aber, wo hast du deine Frau?

— Sie blieb daheim in Schottland denn sie war schon einmal in Venedig.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezte emlékkiállítására nagy sikert aratott

Mint jelentettük, a 35 éves jubileum napjára az Aradi Iparosok Hitelszövetkezte emlékkiállítást készített elő. A kiállítás keretében egész sorozatát mutatta be az aradi iparosbank 35 éves múltja értékes ereklyéinek. Láttuk az első jegyzőkönyvet, a régi részjegyeket, betétkönyveket és sok más ereklyét, ami mind az intézet háboru előtti múltjára emlékeztet. Láttuk azonban az utolsó 12 évet, az intézet példátlan arányú fejlődésének ezt a későbbi korzakát is. Képes grafikonokban és művészi ábrázolásokban vonultatta fel a látogatók előtt az emlékkiállítás. Képekben és faragott ábrázolásokban sorakozott a látogatók előtt a hitelrendszer óriási jelentősége, hogy milyen arányban terjedtek el a világon a hitelszövetkezetek és hogy milyen arányú volt a szövetkezetek fejlődése.

A fővárosi nivóju kiállítás megrendezéséért Reinhart Kálmán dr.-t illeti elismerés és dícséret. A fiatal közgazdász bebizonyította, hogy nemcsak a szövetkezeti mozgalomnak alapos szakértője, hanem kitűnően ért a propaganda művészetéhez is.

MEDIAS VAROS POLGARMESTEREI

A KISVAROS KEZMŰIPAROS

KONTÁRJAI ELLEN.

A mediási iparosság körében mind több a panasz a kontárk ellen, akik valósággal tönkreteszik a kisváros kézműiparát.

A mediási iparosok még ezelőtt pár évvel is a legtehetősebb megyei polgárok voltak. A gazdasági krízis következtében azonban teljesen leértékeltek, amihez nem kis mértékben járultak hozzá a Mediason gombamódra elszaporodott kontárk.

Aslau dr. polgármester és Sz. Nagy Sándor helyettes polgármester, amikor tudomást szereztek a kontárk garázdálkodásáról, saját maguk vették ennek a kényes ügynek a megoldását a kezükbe s így meg van minden remény arra, hogy az oly régóta vajdó kérdés végre megfelelő megoldást talál.

GONDOS HAZIASSZONY.

Egy falusi fiatalembert egy előkelő urinő uzsonnára hívott meg. A tányérok mellé papírszalvétát is tettek. A fiatalembert meglepette, hogy ilyen szalvétát és elragadtatással megnézi.

— Szenczi, nagyságos asszony, hogy maga mi mindennek nem gondol...

IBSEN UND DIE FLUCHTIGE EHEFRAU.

Eines Tages war Ibsen in München angehalten über die Flucht einer treulosen Ehefrau mit ihrem Geliebten.

— Nanu — meinten seine Münchner Freunde, — und Ihre Nora? Floh sie nicht auch?...

Da richtete sich Ibsen auf und sprach mit funkelnden Augen:

— Gewiss aber sie floh allein!...

MEGJELENT A PIACON A HAZAI HORGANYLEMEZ.

Jeletük már, hogy a Fratii Golberger bucarestii hengermű a horganylemezt gyártását is felvette programjába. E gyártmányával időközben már meg is jelent a piacon. Gyártmánya minőségileg eléggé bevált. Árait illetőleg versenyképes, éppen ezért máris tekintélyes megrendelések birtokába jutott.

Itt az esős ősz!

regi ruháimat

Hoszpodár-hoz küldöm

átfesteni, vegyileg tisztítani.

Arad, Strada Stroiescu 13.
és Strada Eminescu 3

— Husz százalékkal olcsóbb a kartellen kívüli szeg. A Fratii Goldenberg szeggyár, amely eddig inkább a regáli piacon okozott erős konkurenciát a szegkartellnek, mint értékesítőnk, az eddigieknél nagyobb súlyt kíván fektetni az erdélyi és bánági piacra is. A szegpiac versenye nálunk is olcsóbbodást fog előidézeni, mert a kartellen kívüli szeggyár árúja 20 százalékkal olcsóbb, mint a kartell-szeg ára.

— Az építészakmarai törvény végrehajtási utasításának érdekes intézkedése. A közelmúltban érkezett meg az építészeti kamarák működéséről szóló törvény végrehajtási utasítása, ezzel kapcsolatosan megtörténhetett a Kamara tagjainak inkadrálása is. Az új törvény végrehajtási utasításának, mint ismeretes, egyik legfontosabb pontja a 24. paragrafus, amely tudvalevőleg előírja, hogy építkezési terveket csak a Kamara tagjai készíthetnek el. Muresan aradi városi főmérnök az átmeneti bizottság legutóbbi ülésén részletesen beszámolt az új törvény gyakorlati alkalmazásáról és ennek során kiderült az is, mikor lehet eltekinteni a 24. paragrafus alkalmazásától, vagyis mikor készíthetnek terveket olyan építőmesterek is, akik nem tagjai a Kamarának. Ezek a kivételek a következők: 1. Bizonyos közmunkáknál. 2. Azoknál az épületeknél, amelyeknél a város szabályrendeletileg állapítja meg, hogy mások is elvégezhetik. nemcsak kamarai tagok. Az építészeti bizottság mindjárt meg is állapította, hogy a 300 ezer lejig terjedő építkezések elvégzéséhez szám elegendő a kamarai tagság, viszont az esetben, annak ellenére, hogy a munka nem kerül 300 ezer lejbe, de az építkezés uccafronttal rendelkezik, az I. és II. építési kerületben csak kamarai tagok eszközölhetik építkezést. Udvari építkezést ebben a két kerületben is elvégezhetnek a Kamarán kívül álló mesterek.

Ia száraz bűk csor és gyertyán tűzifát

alkalmi olcsó árban vásárolhat.

AUFRICHT. telefon 69. Cal, Victoriei 1-2. Telefon 69.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja

Diracțiunea Grupelor de Ajutorare în caz de Infirmare a Industrişilor din Arad face cunosut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanța în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respire automatic, adică dacă membrul decedează înainte de a plăti cotizația, se acordă ajutorul. Cotizațiunile sunt scutite după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In grupa A) csoportban: 797 Vad. lui özv. Alex. Varga Sándorné, 798 Vad. lui özv. Töröcsik Ferencné.

In grupa B) csoportban: 792 Vad. lui Fr. özv. Töröcsik Ferencné, 793 Sot. lui Iuliu Juhász Gyuláné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja

Diracțiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunitate cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scutite până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In grupa I. csoportban: 717 Vad. lui Alex. özv. Varga Sándorné.

In grupa II. csoportban: 816 Vad. lui Petru özv. Heinrich Péterné, 817 Vad. lui Matei özv. Almási Mátyásné.

Totodată rugăm membrii nostri să se prezinte în biroul nostru spre preschimbarea cartnelor conform dispozițiilor statutelor noi apărute în No. 169, al Mon. Of.

Kérjük egyúttal a tagjainkat, hogy a Mon. Of. 169. száma szerint már életbe lépett új alapszabály értelmében a közgyűlések kísérelése végett a Csoport irodájában megjelenjenek.

Istoria Cooperativei de Credit a Industriașilor din Arad dela începutul modest la cele 38 milioane

De IULIU REINHART

Instituțiile create de oameni au de obicei o scurtă durată, fiindcă sunt legate în cele mai multe cazuri de persoana creatorului și nu-l supraviețuiesc. De multe ori nu se pot acomoda situațiilor schimbătoare, sau înființarea lor nu a fost necesară de un interes public, aceste fapte le împiedică dezvoltarea și le cauzează decăderea timpurie.

Faptul, că Cooperativa Industriașilor din Arad îndeplinește acum 35 de ani dela înființare, dovedește că este aptă pentru dezvoltare, că instituția aceasta s'a născut pentru îndeplinirea unui rol de prima importanță și că s'a putut acomoda tuturor situațiilor. Iar faptul că a atins un grad atât de înalt în dezvoltarea sa dovedește, că cooperatia a găsit un teren foarte favorabil între meseriași. Arădeni, pentru că s'au găsit întotdeauna câțiva dintre conducătorii cooperativei, cari au știut să muncească cu asiduitate și desinteresat în interesul obștesc.

Acum, când cu aniversarea anului 35 al fondării cooperativei vom schița cu câteva date drumul parcurs de Cooperativa Industriașilor din Arad în acești trei și jumătate decenii, vom să comemorăm pe aceia, cari au luat parte la fondarea cooperativei și au condus-o dela o generație la alta.

Istoria Cooperativei Industriașilor din Arad se împarte în două părți. Prima etapă ține dela înființarea din 25 Iulie 1899 până la 30 Septembrie 1922, iar a doua se începe dela 1 Octombrie 1922 și merge înainte nestinjenită, deoarece cooperativa a fost înființată pentru un timp nedeterminat, adică pentru vecie. Constituția cooperativei n'a mers ușor, cu totul că. Cooperativa Centrală de Credit a pus în vedere toate ajutoarele prevăzute de lege. După lucrări preliminare care au durat șase luni d-abia au subscris 143 de membri 580 părți sociale în valoare nominală de 50 coroane. Dr. Horváth Ioan, directorul secției industriale din Cooperativa Centrală de Credit a prezidat adunarea generală de constituire.

CONSTITUIREA ȘI PRIMII CONDUCĂTORI.

Membrii cooperativei s'au recrutat din elita industriașilor Arădeni, precum se vede și din lista primei direcțiuni, a comisiei de supraveghere și al comitetului. Au fost declarați aleși cu unanimitate de voturi în direcțiune pe timp de trei ani: Kristyory Ioan brutar, președintele Camerei de industrie și comerț din Arad, Nikolits Petru croitor, președintele Corporațiunii meseriașilor, Mihalik Iosif pantofar, primul subpreședinte al corporațiunii și Rosmanith Adalbert tapetar, al doilea subpreședinte al corporațiunii, Glück Carol macelar, Tabakovits Emil architect, Reinhart Iuliu fabricant de mobile, Weil Aloisiu tinichigiu, Wild Ioan macelar, Inokai Tóth Ludovic croitor, Solymos Iosif arămar, iar Cooperativa Centrală de Credit a denumit pe secretarul Camerei de industrie și comerț Edvi Illés Ladislau. În comisia de supraveghere au fost aleși pentru un an: Hönig Frederic turnător de clopote, Steigerwald Aloisiu fabricant de mobile, Frick Iosif architect, Czeiler Ștefan sen. zgrăv, Bozsik Gheorghe zidar. În comisia de supraveghere a fost denumit de către centru Assael Iosif cecornicar. Comitetul constând din 30 de membri s'a constituit din următorii: Angyal Desideriu brutar, Balogh David sobar, Cirkáry Aloisiu croitor, Czeiler Ștefan jun. tâmplar, Gorzó Antoniu pantofar, Glück Sighismund macelar, Glück Iosif pictor de camere, Havancsák Ludovic ciobotar, Holcer Iosif croitor, Kruppa Carol macelar, Kőrösy Mihai tâmplar, Ioanovits Anton blănar, Kohn Iosif tinichigiu, Lénárt Emerik dogar, Probst Mihai dulgher, Panker Victor lăcătuș, Rothmüller Francisc macelar, Répásky Pá-

vel dogar, Radocsányi Ioan sen, curelar, Schmidt Ludovic pictor de camere, Scheffer Henrik croitor, Skriba Anton macelar, Szabloczky perier, Stoll Adalbert lăcătuș, Sebessy Francisc tâmplar, Georgiades Iosif croitor, Török Martin faur, Varga Iosif tâmplar, Várhol Ladislau pantofar, Wesely Pavel dulgher.

Ca președintele direcțiunii a fost ales Kristyory Ioan, iar subpreședinte a devenit Glück Carol. Funcționarea efectivă a început-o la 11 Septembrie aceluiași an în localul închiriat dela Corporația meseriașilor. Prima transacție a fost un post de 100 coroane. Bani prea mulți nu i-au stat la dispoziție, pentru că după părțile sociale s'a încasat până la finele primului an numai 7525 coroane. Ajutorul acordat de stat în sumă de 11.000 coroane a sosit d-abia în luna Martie al anului 1900. Contul depunerilor s'a încheiat în primul an cu 7879 coroane, deci cooperativa a fost nevoită să se folosească de reescomptul acordat de centru. Până în anul 1914 s'a susținut astfel. În decursul anilor când plătea dividende

Desbinări, disarmonie

Dacă a fost greu de a deștepta meseriași din letargia lor nepăsătoare și de a-i atrage frumosele cântă cooperative, cu atât mai dese erau divergențele: mai ales alegerile dela corporația meseriașilor au turburat pacea. Chiar ea constituirea n'au primit alegerea lor ca directori Nikolits Petru președintele corporațiunii și Mahulik Iosif copreședintele corporațiunii. Glück Carol a demisionat din funcțiunea sa de subpreședinte și director în cooperativă în anul 1901 din cauza unei alegeri a președintelui corporațiunii. Noul comitet ales atunci în corporațiunea meseriașilor a retras fondul invalizilor care figura ca depunere, pentru a sustrage și acest sprijin cooperativei. În anul 1906 industriași sabotează realegera lui Kristyory Ioan ca președinte al camerei de comerț și industrie, care demisionează atunci și dela președinția cooperativei. Direcțiunea alege atunci în anul 1901 pe Iuliu Reinhart în locul lui Glück Carol ca subpreședinte, și în anul 1906 în locul lui Kristyory Ioan ca președintele cooperativei. Tot atunci alege și pe Szabloczky Ioan ca contabil, iar în luna Ianuarie 1910 pe avocatul Dr. Eugen Gabos ca jurisconsultul cooperativei cu un entuziasm unanim.

RĂZBOIUL MONDIAL, DEVALORIZAREA, GRELELE CLIPE ALE COOPERATIVEI.

Alegeri parțiale noi și chiar înlocuirea întregii direcțiuni nu aduce avântul dorit, așa că cooperativa în al zecelea an de existență d'abia are 42.884 coroane capital social, iar suma finală a bilanțului este de lei 133.848 coroane suferind o pierdere de 4102 coroane.

Anul următor arată un mic progres, atât în

când nu. Însă că a fost o instituție altruistică dovedește și faptul că membrii direcțiunii au primit numai în al treilea an câte 5-5 coroane tantieme.

PROIECTE PENTRU ÎNFIINȚAREA DE GRUPE COLECTIVE.

Cooperativa industriașilor din Arad a proiectat în afară de rezolvirea chestiunii creditului și organizarea diferitelor brânze industriale. În acest scop s'a străduit în primul rând de a înființa un atelier colectiv pentru prelucrarea lemnului. Au fost oferite spre vânzare două ateliere bine înzestrate cu mașinile necesare. Ministerul însă, dela care a fost solicitat un ajutor pentru efectuarea transacțiunii a decis că Uzinele electrice să înființeze pe terenul lor propriu o hală de mașini, acordându-i în acest scop o subvențiune din partea statului, această hală stă însă și astăzi goală.

Pantofarii s'au unit pentru întreprinderea livrării colective de bocanci armatei. Birjarii pentru cumpărarea de ovăz în comun. Și croitorii au încercat înființarea unei grupe, însă nu au reușit, chiar așa cum nu i-a reușit nici dogarilor. Cooperativa a sprijinit dintre grupele industriale cari funcționau în Arad pe acel timp în primul rând cooperativa industriașilor de piele cu un credit de 4000 coroane, tot așa a acordat un credit mai însemnat și cooperativei de consum a pantofarilor. Înființarea unor astfel de asociații profesionale a fost necesară din cauza că aceste grupe au primit în baza legii de protejire a industriei ajutoare bănești și mașini gratuite dela ministerul industriei și comerțului, când și-au început activitatea.

numărul membrilor cât a părților sociale, însă acum centrul scade creditul de reescompt dela 120.000 coroane la 40.000 cor. Din cauza crizei economice care a început atunci numai capitalul propriu și depunerile în suma de lei 52.000 coroane ne au stat la dispoziție, iar contul efectelor a scăzut la 110.000 coroane. Așa fluctuează cu câteva mii de coroane în sus sau în jos până în anul 1914 la izbucnirea războiului mondial, care condamnă cooperativa la completă inactivitate. Numai odată pe săptămână lei deschide ghișeurile, dela orele 4 la 6 după masă. În anul 1917 cooperativa are 277 membri cu părți sociale în valoare de 40.349 coroane, iar contul efectelor arată suma de 54.558 coroane. În anul 1921 scade suma părților sociale la 26.400 lei iar efectelor la 3140 lei. Din dobânzile acestuia nu s'au mai putut acoperi cheltuielile de administrație, cu totul că acum și corporația meseriașilor ne a pus la dispoziție localul gratuit.

Steigerwald Aloisiu, care timp de 15 ani a fost directorul conducător de afaceri a cooperativei nu a mai voit să rămână în această slujbă, astfel că s'a convocat adunarea generală pe ziua de 1 Octombrie 1922, să decidă lichidarea. Ca rezultat unei munci desinteresate de 23 de ani, averea cooperativei d'abia face 50.000 lei cu fondurile de rezervă și inventarul împreună. La atât s'a devalorizat, fiindcă banii plătiți în coroane aur au fost preschimbate în lei hârtie pe cinci zeci la sută a valorii nominale. Membrii au fost cu atât de puțin interesați deja, că în caz de lichidare cheltuielile ar fi consumat toată averea. Legătura cu Centrula Cooperativelor de Credit, s'a rupt definitiv, așa că cooperativa și-ar fi putut continua existența numai dacă și-ar fi putut crea un capital propriu, pentru că nu s'a mai putut conta pe reescomptul centralei.

Renașterea

A trebuit bine meditat faptul, că cunoscând indiferența meseriașilor, să lăsăm să piară o instituție cu 230 de membri pe cari nu i-am mai fi putut aduna într-o tabără; o parte din direcțiune a dorit să facă o ultimă încercare, care nu ar putea redăpta interesul deșertilor membri și de a-i îndemna la coasociare, de a extinde activitatea cooperativei prin atragerea de noi membri, gândindu-ne că vor veni timpuri când industriași vor avea din nou nevoie de credite și nu vor avea cui să se adreseze.

Încercarea a reușit, înaintea adunării generale din 1 Octombrie 1922 direcțiunea a înscris 41 de noi membri cu 2341 părți sociale, iar în

decurs de trei luni părțile sociale s'au dublat și în bilanț au figurat în valoare de 129.688 lei. Adunarea generală a ales 6 membri noul, mai tânări, în direcțiune, iar comisia de supraveghere a constituit-o în întregime din noi membri. În noul consiliu de administrație au fost aleși următorii: Membri în direcțiune: Assael Carol, Bloch Carol, Brandt Ștefan, Helmy Adam, Jakabffy Ștefan, Kádár Ștefan, Kalmár Iosif, Reinhart Iuliu, Rosenfeld Victor, Söfalvi Gheorghe, Steigerwald Aloisiu. Membri în comisia de supraveghere au devenit: Bakács Maxim, Barits Matei, Gartner Samoilă, Hoffmann Francisc, Kártyás Ludovic.

CAPITAL SOCIAL DE UN MILION, INCEPUTUL PROSPERITĂȚII.

Munca însoțită și desinteresată depusă de consiliul de administrație în interesul cooperativei a adus roade excelente, fiindcă deja în anul 1925 atinge capitalul social suma de un milion lei, depunerile două milioane și jumătate, iar suma creditelor 3 milioane 880 mii lei. Rezultatul acesta se dublează în anul următor și în 1926 capitalul propriu trece peste două milioane lei, depunerile fac 5 milioane iar creditul atinge suma de 7 milioane lei.

În anul 1927 capitalul social sporește cu încă un milion, ridicându-se la 3 milioane lei, contul depunerilor s'a apropiat la 10 milioane lei, până ce creditele la 13 milioane.

IN LOCAL NOU, NOUI RAMURI DE ACTIVITATE.

În anul 1925 începe cooperativa primirea de mici depuneri săptămânale pentru a îndemna micile existențe la economii. În anul 1926 introduce sistemul conturilor curente. În anul 1927 având în vedere că localul închiriat de la Cooperativa meseriaşilor nu a mai corespuns, cooperativa se mută în localul edificiului cumpărat de Căminul industriaşilor, pentru a fi mai la îndemână membrilor.

Sporirea rapidă a depunerilor s'a datorat în mare parte înființării celor două grupe de ajutor de înmormântare, cari au încredințat averea lor cooperativei spre fructificare.

JUBILEUL DE 30 DE ANI — 27 MILIOANE LA DISPOZIȚIA MEMBRILOR.

În anul jubilar din 1929, când cooperativa a sărbătorit 30 de ani de existență, capitalul cooperativei atinge aproape 5 milioane și jumătate de lei, depunerile au sporit la 21 milioane, iar creditele la 27 milioane.

Numere amănunțite față de începutul modest, care însă a fost rezultatul muncii conștiințioase și neobosite depusă de direcțiune și cu zi și este dovada încrederii membrilor față de cooperativă și rezultatul sacrificiilor aduse de membri cu fiecare ocazie. Avântul aceasta nu s'a putut însă menține din cauza crizei care s'a abătut asupra noastră. Desvoltarea n'a mai fost atât de accentuată, însă nici decădere nu s'a produs. În bilanțul încheiat la finele anului 1932 capitalul social figurează cu 7.340.838 lei, depunerile au sporit la 26.889.656 lei, iar creditele la 32.121.332 lei. Conform bilanțului încheiat la 30 Septembrie 1934 capitalul social figurează cu 8.098.641 lei, depunerile cu 27.880.241 și creditele acordate cu 36.813.757 lei.

INFIINȚAREA SECȚIEI DE MĂRFURI PE CREDIT.

Secția de mărfuri pe credit „Mercur” înființată în anul 1930, căreia s'au atașat mai bine de 50 de comercianți și industriași, până la finele anului 1933 a pus în circulație mărfuri în valoare de lei 19.262.000, acordând un credit de 6 luni cumpărătorilor.

ACTIVITATEA SOCIALĂ.

Spiritul cooperativei exclude dela sine tentativa de a da membrilor dividende mari, scopul urmărit era mai ales efinirea dobânzilor și sporirea fondurilor de rezervă. La expunerea profitului și la împărțirea lui direcțiunea a procedat întotdeauna în modul cel mai conservativ, așa că cooperativa până în anul 1922 atinge cel mai mare profit, în anul 1920 cu 2924 coroane, care sumă însă s'a dat în întregime fondului de rezervă. Mai târziu, în timpul conjuncturii împărțea profitul realizat prin dotarea fondurilor de rezerve și acordând membrilor părți sociale gratuite. În chipul acesta a dat membrilor 4 milioane. Profitul cel mai mare l'a atins cooperativa în anul 1933 în suma de lei 404.223, din care sumă a plătit membrilor pentru dividende de 5 la sută 275.000 lei. Cooperativa de credit a industriaşilor a fost înființată pentru sprijinirea meseriaşilor în afacerile lor cu acordarea de credite, însă dorind a ajuta și pe aceia, cari au nevoie de ajutoare grabnice, adunarea generală a pus la dispoziția direcțiunii o sumă mai mare și în acest scop. Cea mai mare grijă o poartă însă Căminul industriaşilor din Arad, căreia i-a acordat un împrumut fără dobânzi în suma de 300.000 lei, care urmează să fie achitat în rate

Négy megyére kiterjedő karácsonyi vásárt rendez a cluji iparkamara

A december 16-án megnyíló kiállítás 24-én zárul. — 50 százalékos vasúti kedvezmény a kiállítás résztvevőinek és a látogatóknak.

Az utóbbi években Erdély és a Bánság nagyobb városai minden alkalmat felhasználtak arra, hogy idegenforgalmat csináljanak. Gazdasági érdekük követelte ezt meg a leszegényedett városoktól. Csúpan Clujon nem történt semmi olyan jelentősebb megmozdulás, amely elindította volna a tömegeket a hajdani kincses város felé. Jó néhány évvel ezelőtt a cluji iparkamara olyan árumintavásárt rendezett, amelyről éveken át beszéltek, a kiállítás fényes erkölcsi és anyagi sikerrel végződött. Ezt a kiállítást ujítja fel most a cluji iparkamara, amely elhatározta, hogy

karácsony hetében az új iparkamara nagyerőműben négy vármegyére kiterjedő karácsonyi vásárt rendez.

Az érdekelt ipari vállalatok és kereskedő cégek között rendkívül kedvező fogadtatásra talált az iparkamara akciója s már az első tárgya-

lason is rendkívül nagy számban jelentkeztek, ami érthető is azok után a minimális árak után, amelyeket az iparkamara a kiállító cégeknek helypénz címén felszámít.

A kiállítás december 16-án nyílik meg és 24-én fog bezárulni. A kiállítás alkalmából a CFR 50 százalékos vasúti kedvezményt adott mindazoknak, akik bárhol az ország területéről a vásárt felkeresik.

A karácsonyi vásár rendezőse 50 százalékos vasúti kedvezményt eszközölt ki a vásárra beküldött árukra és ez a kedvezmény a visszaszállításra is érvényes.

Karácsony hetében tehát nagy idegenforgalom lesz Clujon és erre éppen szükség volt, hogy a cluji üzletek ellanyhult forgalmát kissé felfrissítse és módot adjon Erdély különböző területein élő lakosságnak, hogy a karácsonyi ünnepek előtt szükségleteit Clujon szerezze be.

KENYSZEREGYEZSÉGET OMOLGÁLÓ ÍTELET ELLEN AZ ADÓS CSAK FELYOLYAMODÁST NYUJTHAT BE.

A legfőbb semmitőszék III. szekciója 633—1934 sz. alatt a következő döntést hozta:

A kényszeregyezséget omologáló ítélet ellen csak az ellentmondó hitelezők felelbezhettek, az adós csak felyolyamodást nyujthat be.

Ugyanez a szekció 632—1934 sz. alatt a következő ítéletet hozta:

A hitelező ellenmondása semmisnek tekintendő, ha nem választ lakhelyet a törvényszék székhelyén. A hitelező megjelenése a törvényszék előtt nem pótolja ezt a formai hibát.

anuale de 100.000 lei. Afară de aceasta mai donează anual din profitul net mai multe mii de lei Căminului industriaşilor, fiindcă această instituție este desemnată de a adăposti în azilul ei meseriaşii ajunşi la bătrânețe în miserie. În anul 1932 a donat 50.000 lei sinistraşilor din Arad. Ca să dăm seama de toate, mai amintim că cooperativa a avut până acum 49 de membri în direcțiune înscrşi la Tribunal din Arad, iar din membrii direcțiunii și a comisiunii de supraveghere aleși la 1 Octombrie 1922, mai sunt în funcțiune azi 4 înși.

MEMBRII DIRECȚIUNEI ÎN DECURS DE TREIZECI ȘI CINCI ANI ȘI FONDATORI SUPRAVIEȚII TORI.

După registrul firmelor Tribunalului Arad numele următorilor directori s'a înregistrat în decursul anilor:

Rosmanith Adalbert, Glück Carol, Tabakovits Emil, Inokai Tóth Ludovic, Reinhart Iuliu, Weil Aloisiu, Edvi Ilie Ladislau, Kristyóry Ioan, Solymos Iosif, Kotsis Ludovic, Steigerwald Aloisiu, Meltrivits Ioan, Sebesi Francisc, Probst Mihai, Cziráky Aloisiu, Rosenberg Herman, Juhász Ștefan, Szalóczy Ladislau, Müller Iosif, Bérczy Paul, Stoiakovits Milan, Kádár Ștefan, Kalmár Iosif, Balogh David, Kun Iosif, Helmy Adam, Jakabffy Ștefan, Schäffer Iosif, Assael Carol, Bloch Carol, Ablonczy Iosif, Vulcu I. Maxim, Brandt Ștefan, Rosenfeld Victor, Sôfalvi Gheorghe, Bakács Maxim, Zabb Ștefan, Dr. Gabos Eugen, Varga Coloman, Filadelfi Adolf, Olariu Iustin, Zombory Iuliu, Menczer Iuliu, Schäffer Richard, Baritz Matei.

Dintre fondatorii Cooperativei următorii douzecișisase mai sunt azi în viață:

Czeiler Ștefan, Frick Iosif, Jakabffy Ștefan, Kremer Ioan, Mihajlovits Iuliu, Porcán Ludovic, Probst Mihai, Rothmüller Francisc, Répássy Pavel, Schäffer Richard, Tabakovits Emil, Wild Francisc, Koch Dănilă, Fock Gavril, Glück Iosif, Kruppa Carol, Kiss Ioan, Münz I. Martin, Polo-

ARANY.

A kis Janikának mészáros a papája.

— Apuka, — kérdezi a gyerek, — láttál te már aranyborjút?

— Minden borju arany, fiacskám, — mondja az apa, — csak tudni kell kimérni.

RÉSZVÉTE.

Az áldott rossz szívről közismert bankvezér súlyos beteg. Két tisztviselője beszél róla a bankban.

— Hány éves lehet az öreg?

— Hát, tudod, lehet már egy — rossz hatvanas.

nyi Ludovic, Reinhart Iuliu, Radocsányi Ioan, Steigerwald Aloisiu, Stoll Adalbert, Várhol Ladislau, Braun Samoil, Koch Iacob.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE ACTUAL.

Datele statistice enumerate aci ne arată drumul progresului parcurs de Cooperativa de Credit Maxim, Bloch Carol, Czernóczy Mihai, Dr. Gabos Eugen, Kalmár Iosif, Menczer Iuliu, Olariu Iustin, Reinhart Iuliu, Schäffer Richard, Zombory Iuliu. Membrii comisiunii de supraveghere: Hilyer Mihai, Hönig Arcadie, Moskovitz Izidor, Nagy Carol, Pápay Ludovic, și Riedl Edmund.

Datele statistice enumerate aci ne arată drumul progresul parcurs de Cooperativa de Credit a Industriaşilor din Arad în decurs de 30 de ani. Constatăm cu bucurie și cu satisfacție că în acest timp și-a îndeplinit rolul în cinste și a administrat valorile cari i-au fost încredințate cu deplin succes.

Numai pentru moment să ne mai oprim și să privim drumul parcurs, că după aceea să muncim mai departe, să purtăm înainte sfântul foc al ideii cooperatiste primit dela predecesori, pe care de 35 de ani îl alimentăm să ne arate drumul și că căldura lui să ne unească în numele umanității, însă nici odată nu trebuie să uităm, că cooperativa nu-și păstrează existența pentru sine însuși, și că numai atâta timp se va putea menține până când va munci cu succes în interesul membrilor.

Binecuvântarea Dumnezeului să fie pe activitatea cooperativei noastre, ca să ne unească, să fim puternici pentru întâmpinarea greutăților vieții. Încrederea și stima care i-o poartă membrii direcțiunii le ușurează sarcina răspunderii. Ne vom îndeplini misiunea cu încredere și muncă stăruitoare până ce nu vom vedea că este încoronată de succes. Așteptăm sprijinul fiecărui membru în această muncă pentru a clădi mai departe cetatea biruitoare față de orice peripeții a meseriaşilor. Cooperativa Industriaşilor din Arad.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetének harmincöt éve a szerény kezdettől a harmincnyolc millióig

Bőségszarunak bizonyult az aradi iparosbank, amelyben annál több maradt, minél többet szedtek ki belőle. — Aradon is iparos az iparos, mégis megtörtént a csoda, mert akadnak önzetlen iparosvezetők, akik dolgoztak és az évek folyamán megértésre is talál-
tak. — Számok, amelyek bizonyítanak és nevek, amelyek követésre biztatnak.

És ez a harmincöt év tulajdonképpen csak tizenkettő volt...

Írta: REINHART GYULA

Az emberek által alkotott intézmények rendszeren rövid életűek mert legtöbbször az alapító személyéhez vannak növe és azt nem élik túl. Sokszor az a baj, hogy nem tudnak alkalmazkodni a változó viszonyokhoz vagy pedig nem a köz szükséglete hívta őket életre. Ez természetesen megszűnik, fejlődésre képtelenné válnak és napjaik meg vannak számlálva.

Hogy az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete most fennállásának 35-ik évét tölti be, igazolja, hogy már amikor megalakult, fejlődésre képes, közszükségletet betöltő intézmény volt. Mindig tudott a viszonyokhoz alkalmazkodni. Hogy a fejlődésnek ilyen magas fokára tudott feljutni, azt igazolja, hogy

a szövetkezeti eszme Arad iparosságát körében megértésre talált.

Voltak a szövetkezet vezetőségében mindig olyanok, akik szívós kitartással tudtak önzetlenül is a köz érdekében munkálkodni.

Midőn a szövetkezet alakulásának harmincötödik évfordulóján néhány számadat kapcsán vázoljuk azt az utat, amelyet az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete három és fél évtized alatt be-
futott,

emléket akarunk átvinni azokra, akik alapításában részt vettek és nemzedékről-nemzedékre tovább vitték.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetének a története két részre oszlik. Az első rész az 1899. évi július 25-iki megalakulás napjától 1922. szeptember 30-ikáig tart. A második rész 1922. október 1-én kezdődik és folyik tovább feltartóztatlanul, mert a szövetkezet határozatlan, vagyis örök időkre alakult meg.

A hitelszövetkezet megalakulása nem ment könnyen.

Annak ellenére, hogy az Országos Központi Hitelszövetkezet a törvény által nyújtott minden kedvezményt kilátásba helyezte számára, az alapítónak nagy nehézségekkel kellett megbirkóznia.

Hat hónapi előmunkálat után mindössze 143 tag jegyzett 580 drb. 50 koronás névértékű üzletrészt.

Dr. Horváth János az Országos Központi Hitelszövetkezet ipari osztálya főnökének elnökle alatt ilyen szerény keretek között alakult meg az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete.

Kik vezették az aradi iparosbankot a megalakulás idején?

A tagok Aradváros iparosainak legjavából kerültek ki, amint az igazgatósági, felügyelő bizottsági és választmányi tagok alább következő névsora is mutatja. Egyhangulag megválasztották 8 évre az igazgatóság tagjai közé: Kristyóri János pék, az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara elnöke, Nikolits Péter szűrszabó, az Ipartestület elnöke, Mihalik József cipész, az Ipartestület első és Rosmanith Albert kárpitos, az Ipartestület második alelnöke, Glück Károly mészáros, Tabakovits Emil építőmester, Reinhart Gyula butorgyáros, Weil Alajos bádógos, Wild János hentes, Inokai Tóth Lajos szabó, Solymos József rézöntő. A központi szövetkezet Edvi Illés László kamarai másodtitkárát nevezte ki igazgatósági taggá. A felügyelő bizottságba egy évi időtartamra megválasztották: Hönig Frigyes harangöntő, Steigerwald Alajos butorgyáros,

Frick József építőmester, id. Czeiler István cimpfestő, Bozsik György kőműves. Ide a központ Assael József órát nevezte ki. A harminctagu bíráló választmány a következőkből alakult meg: Angyal Dezső pék, Balogh-Dávid kályhás, Cziráky Alajos szabó, ifj. Czeiler István asztalos, Gorzó Antal cipész, Glück Zsigmond mészáros, Glück József szobafestő, Havancsák Lajos csizmadia, Holzer József szabó, Kruppa Károly hentes, Körössi Mihály asztalos, Joanovics Antal szűcs, Kohn József bádógos, Lénárt Imre kádár, Probst Mihály ácsmester, Panker Viktor lakatos, Rothmüller Ferenc hentes, Répásy Pál kádár, id. Radocsányi János szijgyártó, Schmidt Lajos szobafestő, Schaefer Henrik szabó, Skriba Antal hentes, Szablóczky László kefékötő, Stoll Béla lakatos, Sebessy Ferenc asztalos, Georgiades József szabó, Török Márton kovács, Varga József asztalos, Várhol László cipész, Wessely Pál ác.

Az igazgatóság elnökévé Kristyóri János, alelnökévé pedig Glück Károly választották meg.

Tényleges működését a szövetkezet szeptember 11-én kezdte meg az Ipartestületi székházban bérlet helyiségben. Egy száz koronás kölcsön

Megkezdte pusztító működését a két iparos betegség: a széthuzás és ellentétek...

Ha nehéz volt az iparosságot a közönyből felrázni és a szövetkezetbe beédesgetni, annál sürűbben merültek fel ellentétek.

Különösen az Ipartestületi választások börtötték fel gyakran a békét.

Az igazgatók megválasztott Nikolits Péter Ipartestületi elnök és Mihalik József első alelnök már az alakuláskor nem vállalták el a tisztviselést. Glück Károly 1901-ben, az Ipartestületi elnökválasztásból kifolyólag mondott le elnöki és igazgatósági tagsági állásáról. Az Ipartestület akkor megválasztott új elöljárósága a hitelszövetkezetnél betöltésként elhelyezett rokkantálapot mondta fel, hogy ezt a támogatást is megvonja a szövetkezettől. 1906-ban az iparosok kibuktatták a kereskedelmi és iparkamarából Kristyóri János elnököt, aki ekkor lemondott a szövetkezet elnökségéről is. Az igazgatóság után 1901-ben Glück Károly helyére alelnöknek, 1906-ban pedig Kristyóri helyére elnöknek Reinhart Gyulát választották meg. Ugyanakkor választotta meg Szablóczky Jánost könyvelővé, majd 1910 januárjában Dr. Gabos Jenőt a szövetkezet ügyészévé.

Az igazgatóság többszöri felrészítése, sőt csaknem teljes kicserélése sem hozta magával a várt fellendülést. A szövetkezetnek, fennállása 10-ik évében, még mindig csak 42.884. korona üzletrésztőkéje volt, a mérleg végösszege 133.848. korona és az év 4.102. korona veszteséggel zárult.

Háború, devalváció, — a szövetkezet majdnem megszűnik...

A következő év némi fellendülést mutat. A tagok és üzletrészek száma javulóban, de most a központ szállítja le 120.000. koronáról 40.000. koronára a visszleszámitolási hitelt a beállott pénzügyi válságra való hivatkozással s így csak a saját tőke és az 52.000. koronára felszaporodott betét állott rendelkezésre, a váltótárca pedig 110.000. koronára apadt le. Így váltakozott

volt az első ügylet. Pénz azonban nem igen állott rendelkezésre, mert az üzletrészekre az év végéig hetenként és koronánként befizetett összegből mindössze 7.525 korona folyt be. Az állami és berendezési segélyként folyóított 11.000. korona csak az 1900. év márciusában futott be. A betétszámla az első év végén 7.879. koronával zárult, így

a szövetkezet a központi visszleszámitolásra volt utalva.

1914-ig ebből tartotta fenn magát. Az évek folyamán hol fizetett osztalékot, hol nem. Hogy valóban altruista intézmény volt, igazolja, hogy az igazgatósági tagok csak a harmadik évben kaptak 5—5 korona tantiémet fejenként.

Ipari szakcsoportokat akartak alakítani.

Az Aradi Iparosok Hitelszövetkezete nemcsak az iparos hitel megoldását vette tervebe, hanem az egyes ipari szakmák megszervezését is szorgalmazta. Így először az asztalosiparosok famegmunkáló gépműhelyét akarta felállítani. Megvásárlásra két ilyen géppel jól felszerelt műhelyt ajánlottak fel, a Varga és a Lusztig-féle. A miniszter, akinek segélyét a megvételhez kértük, úgy döntött, hogy a Villanyvilágítási R.T. telepén állított fel állami szubvencióval gépműhelyt, amely még ma is üresen áll.

A cipészek bakkancsszállítás elvállalására alakítottak szakcsoportot, a bérkocsisok zabszükségletük közös bevásárlása céljából szövetkeztek. A férfiszabók is próbáltak szakcsoportot alakítani, azonban ez nem sikerült, mint ahogy nem sikerült a kádárok ilyen irányú terve sem. Az Aradon akkor működő ipari szövetkezetek közül a Bőripari Raktárszövetkezetet támogatta a szövetkezet mindjárt az első ízben 4.000 korona hitellel, ugyancsak nagyobb hitelt szavazott meg a cipészek szövetkezetének is.

Az ilyen ipari szakcsoportok alakítása azért volt fontos, mert ezek a kereskedelmi minisztertől ingyen gépeket és pénzügyi segélyt is kaptak.

amikor működésüket megkezdették, az Iparpártörvény értelmében.

a helyzet egy pár ezer koronával több vagy kevesebb évi eltérésekkel egészen 1914-ig.

a világháború kitöréséig, amikor teljes munkatlanságra kényszerült a szövetkezet.

Hetenkint már csak egyszer tartott délután 4—6-ig hivatalos órát. 1917-ben a szövetkezetnek 277 tagja volt, 40.349. korona üzletrésze és 54.558. koronás váltótárcaja. 1921-ben 26.400 lejre apadt le az üzletrésztőke és 3140 lej összeggel szerepelt a váltótárca. Ezek kamatjövedelméből már igazán nem lehetett a szövetkezet költségeit fedezni, pedig ekkor már a helyiséget az Ipartestület ingyen bocsátotta a szövetkezet rendelkezésére.

Steigerwald Alajos, aki 15 éven át volt az ügyvezetéssel megbízott igazgatója a szövetkezetnek, nem volt hajlandó tovább vállalni a tisztviselést s így az 1922. okt. 1-re összehívott közgyűlés elhatározására volt bízva, hogy kimondja a felszámolást.

Huszonhárom évi önzetlen munka eredménye gyanánt a szövetkezet vagyona tartálékokkal és berendezéssel együtt alig tett ki 50 ezer lejt.

Ennyire devalválódott és szinte már semmi értéket sem képviselt, mert a befizetett aranykoronákat feleslegessé papírlejekre váltották be. A tagok érdekeltsége ezáltal annyira lecsökkent, hogy alig volt említésre méltó. Felszámolás esetén senki sem kapott volna semmit, mert a felszámolás folyamán a költségek felemészítették volna az egész vagyont. A függőség, amelyben szövetkezetünk a központi Országos Hitelszövetkezettel állott, teljesen megszűnt és így csak az esetben boldogulhatott volna, ha saját tőkére tesz szert, mert továbbra is központi visszleszámitolásra alapítani az üzletmenetelt nem volt lehetséges.

Uj kezekbe kerül a vezetés, a szövetség újraszerveződik.

Alapos megfontolás tárgyát kellett képeznie, hogy egy fennálló intézményt, amely 230 taggal rendelkezett, amennyit újból összehozni csak fáradságos munka és hosszú idő alatt lehetett volna módunkban, feladjunk-e. Ismerve az iparosok közönyét, az igazgatóság egy része

még egy próbát akart előbb tenni, mielőtt beletörődik az intézet megszüntetésébe, lehetne-e az érdeklődést újból felkelteni, a régi tagokat újabb üzletrészek jegyzésére rábírni és újabb tagok bevonásával szélesebb alapokra fektetni a szövetséget?

Számítottak arra, hogy jöhetnek olyan idők, amikor az iparosság hitelre lesz szorulva és nem lesz hová fordulnia.

A próba sikerült.

Az 1922. október 1-ére tervezett közgyűlés előtti igazgatósági ülésen

41 új tagot iktatott be az igazgatóság 2341 üzletrésszel és három hónap múlva a befizetett üzletrészek megötszörözödtek, mert már 129.688 lejjel szerepeltek a mérlegben.

A közgyűlés hat új, fiatalabb tagot választott az igazgatóságba és a felügyelő-bizottságot teljesen új tagokból állította össze. Az új vezetőségbe a következőket választották igazgatósági tagokká: Assael Károly, Bloch Károly, Brandt István, Helmy Adám, Jakabffy István, Kalmár József, Kun József, Reinhart Gyula, Rosenfeld Viktor, Sófalvy György és Steigerwald Alajos. Felügyelő-bizottsági tagokká lettek: Bakács Miksa, Baricz Máté, Gartner Samu, Hoffmann Ferenc és Kártyás Lajos.

Egymillió alaptőke a nagy felindülés kezdete.

Az a lelkes és önzetlen munka, amit a vezetőség a szövetséget érdekében kifejtett, nagyszerű eredménnyel járt. Már 1925-ben elérte a szövetség saját tőkéje az egymillió lejt, a betétek két és félmilliót, a kihelyezések összege 3 millió 880 ezer lejt tett ki.

Ez az eredmény a következő évben megkettőződött, mert

1926-ban a saját tőke már meghaladta a kétmillió lejt, a betétek álladéka az 5 milliót és a kihelyezés hétmillióval szerepelt a lezárt mérlegben.

1927-ben a saját tőke további egymillióval hárommillió lejre emelkedett, a betétzámla megközelítette a tízmillió lejt, a kihelyezések pedig elérték a 13 millió lejt.

Uj helyiség, újabb üzletágak.

1925-ben megnyitja a szövetséget a heti betétek első évtársulatát, hogy a kisembereknek megkönnyítse a takarékoskosságot. 1926-ban felvette üzletágai közé a folyószámla betétet is, amelyet a betevő bármikor csekkel rendelkezhetik. 1927-ben, tekintve, hogy az ipartestületi székházban, bérelt helyiség már nem felelt meg az igényeknek,

átköltözött a szövetséget az Iparos Otthon által vásárolt ház uccái helyiségébe,

hogy a megnagyobbodott forgalmat jobban eligítse ki és a helyiség központi fekvésénél fogva a tagok részére nagyobb kényelmet biztosítson.

A betétek nagymérvű emelkedése annak volt köszönhető, hogy

a megalakult két temetkezési csoport készpénzvágyona kezelésével a szövetséget bizta meg.

Szövetségünk ugyanis a legteljesebb biztonság felül megfelelő kamatozást is biztosított a csoportoknak.

A harmincéves jubileum évében 27 millió lejt áll a tagok rendelkezésére.

Az 1929-ik jubileumi évben, amikor a szövetséget fennállásának 30-ik évét töltötte be, a szövetséget saját tőkéje már csaknem öt és fél millió lejt, a betétek 21 millióra emelkedtek fel, a kihelyezés pedig megközelítette a 27 millió lejt.

Bizonyára szédületes számok ezek a szerény kezdetekhez képest. Az öntudatos és fáradhatatlan munka eredményei, amelyet az igazgatóság napról-napra kifejtett és

jelei annak a bizalomnak, amellyel a tagok viseltettek a szövetséget iránt, nemkülönböztetve az áldozatkészségnek, amelyet a szövetséget minden megmozdulása a tagokból kiváltott.

Az a tempó, amelyet haladása által eddig a szövetséget felmutatott, a beállott gazdasági válság folytán nem volt továbbra is betartható. A fejlődés menete lassabb lett, de azért mégsem következett be visszaesés. Az 1932-ik évben lezárt mérlegben a saját tőke 7.340.838 lejjel szerepel, a betétek felemelkedtek 26.889.656 lejre, míg a kihelyezések 32.121.282 lejt tettek ki.

A hitelszövetség szociális tevékenységet is folytatott

Már a szövetség szelleme kizárja azt a törekvést, hogy tagjainak nagy osztalékot fizessen. Inkább a kamat olosósága és a szövetség alaptőkéjének és tartalékjainak növelése volt a főcél. A nyereség kimutatásánál és annak felosztásánál az igazgatóság mindig a legkonzervatívabb módon járt el. Az 1922. évig a szövetséget a legnagyobb nyereséget 1920-ban érte el 2924 korona összegben, amely azonban teljes egészében a tartalékhoz csatoltatott. Később, a konjunktúra idején is tartalékolások és ingyen részvények alakjában juttatta az elért nyereséget a szövetség a tagoknak. E címen négy milliót írt tagjai javára, illetőleg fizetett ki. A legnagyobb nyereséget az 1933-ik évben mutatta ki a szövetség. Ez az összeg 404.223 lejt volt, melyből 5 százalék osztalék gyanánt 275.000 lejt fizetett ki a tagoknak. Ha azért alakult az Aradi Iparosok Hitelszövetsége, hogy iparos tagjait vállalkozásaikban hitellel támogassa, azokról is akart gondoskodni, akiket pillanatnyi gyorssegéllyel sokszor az elpusztulástól kellett megmentenie. Erre a célra évente nagyobb összeget bocsát a szövetség közgyűlése az igazgatóság rendelkezésére. Szívbeli ügyét, az aradi Iparos Otthon fokozott támogatása képezte, amelynek felépítéséhez háromszázezer lejt kamatmentes kölcsönnel járult, évi 100.000 lejt visszafizetése mellett.

Evenként több ezer lejt juttatott az elért tiszta nyereségből az Iparos Otthonnak, mert ez az intézmény lesz hivatva agglomerációjában elartani az arra rászorult iparosokat. 1932-ben, az árvízkarosultak részére 50.000 lejes adományt jutott.

Harmincöt év igazgatósági tagjai és az alapítók, akik ma is élnek.

Hogy mindenről beszámoljunk, el kell mondanunk, hogy eddig 49 igazgatósági tagja

Az 1934. évi szeptember 30-i mérlegünk 8.098.641 lejt saját tőkét mutat ki, a betétek álladéka 27.880.241 lejt, kihelyezések pedig 36.819.757 lejre emelkedtek fel.

Aruhitelosztályt alakítunk.

Az 1930-ban létesített „Mercur” Aruhitelosztály, amelynek több mint 50 iparos és kereskedő tagja van, az 1933. év végéig 19.262.000 lejt értékű árut hozott forgalomba készpénzáron, havi részletfizetés ellenében. Az Aruhitelosztályba tartozó iparos és kereskedő tagok üzleti forgalmát tehát lényegesen emelte.

volt a szövetségnek és hogy az 1922. okt. 1-én megválasztott 12 igazgatósági és 5 felügyelő-bizottsági tagból ma négyen működnek.

Az aradi kir. törvényszéknél vezetett cég-lajstrom szerint a Hitelszövetségnek a következő igazgatósági tagok voltak bejegyezve:

Rosmanith Albert, Glück Károly, Tabakovits Emil, Inokai Tóth Lajos, Reinhart Gyula, Weil Alajos, Wild János, Edvi Illés László, Kristyó János, Solymos József, Kotsis Lajos, Steigerwald Alajos, Meistrovits János, Sebesi Ferenc, Probst Mihály, Cziráky Alajos, Rosenberg Hermann, Juhász István, Szablóczky László, ifj. Müller József, Bérczy Pál, Stoiakovits Milán, Kádár István, Kalmár József, Balogh Dávid, Kun József, Helmy Adám, Jakabffy István, Schaefer József, Assael Károly, Bloch Károly, Ablonczy József, Vulcu I. Maxim, Brandt István, Rosenfeld Viktor, Sófalvy György, Bakács Miksa, Zubb István, dr. Gabos Jenő, Varga Kálmán, Filadelfi Adolf, Olariu Justin, Zombory Gyula, Mencer Gyula, Schaefer Richard és Baritz Máté.

Az annak idején való szövetségi alapítók közül ma már csak huszonhatan élnek. Névsoruk a következő:

Czeiler István, Frick József, Jakabffy István, Krémer János, Mihályovits Gyula, Porczán Lajos, Probst Mihály, Rothmüller Ferenc, Répássy Pál, Schaefer Richard, Tabakovits Emil, Wild Ferenc, Koch Dániel, Fock Gábor, Glück József, Kruppa Károly, Kiss János, Münz I. Márton, Polonyi Lajos, Reinhart Gyula, Radocsányi János, Steigerwald Alajos, Stoll Béla, Várhol László, Braun Samu és Kohn Jakab.

Kik a mai vezetés tagjai?

Az Aradi Iparosok Hitelszövetsége mai vezetősége a következőkből áll:

Az igazgatóság tagjai: Bakács Miksa, Bloch Károly, Czernóczky Mihály, dr. Gabos Jenő, Kalmár József, Mencer Gyula, Olariu István, Reinhart Gyula, Schaefer Richard, Zombory Gyula.

Felügyelő-bizottsági tagok: Hilyer Mihály, Hönig Árpád, Moskovitz Izidor, Nagy Károly, Pápay Lajos és Riedl Ödön.

Az itt található statisztikai kimutatások mutatják be a felfelé ívelő haladás útját, amelyet az Aradi Iparosok Hitelszövetsége harmincöt évi fennállása óta befutott. Jóleső örömmel és megelégedéssel állapíthatjuk meg, hogy ez alatt az az emberöltő meghaladó idő alatt

becsülettel végezte dolgát és jól sáfárkodott a rábízott erkölcsi és anyagi javakkal.

Csak egy percre álljunk meg és tekintsünk vissza a megtett útra, azután ujult erővel dolgozzunk tovább, élesszük tovább is a szövetségi eszmét tüzet, amelyet az alapítótól vettünk át s amelyet immár 35 év óta nem hagytunk elaludni. Magasan lobogó tüzével megmutatta mindig az utat, amelyen haladnunk kell és tüzenek melege összeforraszt benünket az embereszeretet nevében a jövőben is. De sohase felejtjük el, hogy

a szövetséget nem öncél, nem önmagáért van és csak addig van létjogosultsága, amíg a tagok érdekében eredményes munkát tud kifejtetni.

Isten áldása kísérje szövetségünket közhasznú működését. Minket, akik dolgozunk benne és érte, a szeretet melege fűzőn össze megbontha-

atlanul, hogy elég erősek legyünk megbirkózni a ránk váró nehéz feladattal. Az a bizalom és megbecsülés, amellyel a tagok az igazgatóság iránt viseltetnek, megkönnyíti a terhet, amelyet felelősségteljes tisztúnk ránk ró. Ennek teljesítésére lelkes hittel, kitartó buzgalommal vállalkozunk mindaddig, amíg érezzük, hogy munkánk eredményes. De ebben a munkában való részvételt elvárjuk a szövetséget minden egyes tagjától is. Biztosan számíthatunk arra, hogy valamennyi tag támogatni fog minket, hogy ezáltal a megerősített alapokon tovább építhessük Arad iparosságának minden idővel és viszontagságokkal szemben helytálló erős várát, az Aradi Iparosok Hitelszövetségét.

A VALASZTOTT BÍRÓSÁGOK ÍTELETEI ELLENI FELDOLYAMODÁSOK AZ ÍTELŐ-TABLA HATÁSKÖRÉBE TARTOZNAK.

A legfelsőbb semmitőszék III. szekciójának 863—1934 sz. alatt a következő döntést hozta:

A választott bíróságok ítéletei ellen beadott feldolymodások csak a XIV—1881 törvény 96. szakaszában megjelölt formahibákra vonatkozólag beadott felebbezéseknek jellegét viselik és így az ítelőtáblák hatáskörébe tartoznak.

NEM TÖRTÉNT SEMMI...

— Képzeld csak, a lányom agya fölött egy bronzcsillár lóg és az a tegnap éjféli lezuhant.

— Te jó Isten, csak nem történt valami baj?

— Nem történt semmi, hűla Istennek, csak a szobournak tört el a dereka.

Módosítható az új épületek supracotája is

A módosítás csak akkor eszközölhető, ha a jövedelem csökken vagy növekszik.

Az egyenes adóról szóló törvény 13-ik fejezetének utolsó előtti bekezdése megengedi azt a lehetőséget, hogy az épületadó az összeírási időszakon belül is módosítsák, amennyiben az ingatlan jövedelme akár növekedés, akár csökkenés következtében olyan változást szenved, amely meghaladja az adókönyvekben feltüntetett összeg egy-egy részét.

Ennek a fejezetnek utolsó bekezdése azt írja elő, hogy ez a fenti leszállítás az ugynevezett statisztikai illethekeknél nem eszközölhető.

Mint hogy azonban a statisztikai taxa az eleméntárisalól mentes, új ingatlanokra vonatkozóan

is érvényes és miután a statisztikai taxát nem lehet módosítani aszerint, hogy a jövedelem csökkent, vagy növekszik, ennél fogva az eddigi magyarázat szerint nem lehetett módosítani az új ingatlanok supra-cotáját sem.

A pénzügyminisztérium úgy találta, hogy ez a magyarázat nem felel meg a törvényhozó rendelkezésének, — amely nem zárta ki azt, hogy az új ingatlanok supra-cotája módosítható legyen, ennél fogva elrendelte, hogy az új épületek supra-cotáját, amennyiben a jövedelem az említett 13-ik artikulus szerint csökken, vagy növekszik, ennek megfelelően módosítsák.

Milyen ujitásokat hoz a legújabb londoni férfidivat?

Az idei férfidivat főképpen a fehérnemű-anyagok terén hoz változást.

Karikírozott mintájú inganyagok dominálnak, az ingeket többnyire rávarrott gallérral viselik a férfiak.

A nyakkendőanyagok visszatértek a szolid, decens mintákhoz.

Átmeneti kabátokban a turnoverk lettek egészen általánossá. E mindkét oldalon viselhető praktikus darabok

egyik oldala a most divatos skót homespun szövetből, másik oldala pedig vízhatlan anyagból készül.

A férfi sálviselése is eltér az eddigi viselettől.

A selyemsálakat teljesen kiszorították a gyapjúsálak.

A sportfehérnemű anyaga is a gyapju lett az idén. Az idei férfi sielőtény nadrágja és rövidujjas mellénye vízhatlan fehér lódenből készül. Egyéb sporthoz

nagyon divatos a bőrmellény selyem ujjal.

Az esti dresszben az újság, hogy

a frakk és smoking mellénye, az ing plastronja és a nyakkendő egyforma fehér piki anyagból készül.

ÜZLET.

— Apuka, fel tudnál váltani nekem egy 20 levest?

— Mire, lányom? Két tizlejesre?

— Nem. Egy százelesre.

VENDEGLÖBEN.

— Kérem ez a szédeles rossz.

— Akkor kivittek vagyunk főur, mert az ebéd is rossz volt.

A többletfuvardíj az áru átvétele után is reklamálható

A semmitőszéki elvi döntvény előnyösen szabályozza a többletfuvardíjak anomáliáit.

A legfőbb semmitőszék III. szekciójának 1192—1934 számú döntése a következőket állapítja meg:

A CFR szervei által felszámított többletfuvardíj az érdekelt fél által azután is reklamálható, miután a címzett az árut átvette.

A semmitőszék ugyanezen szekciójának 958-1934. számú döntése a következőket szögezi le:

A szállítási szabályzat 80. szakasza értelmében, amely megfelel a hágal nemzetközi egyezmény 45. cikkének, az érdekelt felek által írásban benyújtott reklamáció megszakítja az elévülést a reklamáció elintézésének időpontjáig.

Az elévülésre vonatkozólag a legfőbb semmitőszék III. szekciójának 1102—1934. sz. döntése megállapítja, hogy az elévülési időt az egyik fél halála nem szakítja meg.

Hajmosó és hajszárító

készülékek
és más

fodrászati cikkek

olcsón, szakszerűen

Kőszeghy Sándor Fia

Arad,

Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
volt Dengi-ház.

Hogyan építkeznek a mai Oroszország

Jerbury angol építész cikke az oroszországi építőipar helyzetéről és problémáiról.

F. R. JERBURY angol építész, a Britt Királyi Építész Akadémia tagja oroszországi útjáról a „National Builder” angol építészeti magazinban számol be. Erről szól az alábbi rövid ismertetés. Kér, hogy a szerző által felvett képeket nincs módunkban e lap hasábjain közölni.

A 18- és 19-ik században épült katonai jellegű és az arisztokrácia lakásául szolgáló paloták klasszikus szépségétől hatódott meg a szerző, amidőn hajón érkezve Leningradba, a parton levő épületeket végigszemlélte.

Az itt látott stukkóhomlokzatokon a mai modern színek mindenikét megtalálta: kék, piros, bíbor, mályva, szilva-színek, narancs és sárga egyaránt uralkodnak a falfelületeken. A pillérek és oszlopok rendszerint fehérek; élénken tűnnek ki a sárga háttér előtt. A víz felé néző palota narancsszínű vakolata a fehér reliefszekkel elragadó hatású.

A forradalom alatt sok kárt szenvedett régi középületeket a szovjet-kormány restauráltatta. A templomokat történelmi múzeumokká rendezte be. Szentpéterváron a Nagy Péter cár által faragott építész és pár évvel ezelőtt leégett kis templomot is újra építették.

Moszkvában a Krenil sok szép orosz templomának restaurálása most van az építészek kezén. A leégett domokot mind eredeti szépségükben állítják vissza, hogy büszkélkedhessenek az oda utazó turisták előtt.

Elhagyva Pétervár partmenti kerületét, egészen eltérő kép tárul a szemlélő elé. A régi Nevski Prospekt, — ma október 23-ika útja — a divatnagyszerű üzleteinek hajdani sugárutja a legteljesebb elhagyatottság képét mutatja. A nagyszé-

ri üzletek a nyomor és piszok tanyáivá lettek. Nemcsak a festés hiányzik a kirakatokról, hanem az üveg is. Üvegdarabokból és régi ablakszárnyakból összetákolott portálék védik az üres helyiségek nyomott levegőjét a beáramló hideg ellen.

Imitt-amott látszik csak egy-egy üzlet, amelyben élelmiszer kapható. Ezek előtt száz-számra állanak sorfalat az orosz nép utólrhetetlen türelmével és a reménnyel, hogy amikor a boltba érnek, nem fogják kiürülve találni a raktárat és hozzájuthatnak az áhított kis ennivalóhoz. Csodaszamba menő látvány itt egy-egy kirakatban az olyan ruhanemű legközönségesebb kollekciója, melyet más államokban, mint kisértékű semmiségeket egyáltalán figyelemre sem méltatnak.

Könnyebben található olyan bolt, amelyben házasságot kötnek, vagy ahol válni lehet. Ezekben a „raktárakban” egy-két irodai hölgy áll készenlétben, hogy egy könyvbe való egyszerű beírással a szükség szerint akár a párok összeadását, akár elválasztását pillanatok alatt beiktassák. Leningrad nagy középületeiben a mai életrend szerint kommunista klubok és munkásszervezetek vannak behelyezve. Az építők szakszervezete például a csatorna mellett egy hercegi palotát foglal el. Az épület igazi klasszikus palota a 18-ik századból, gyönyörű építészeti interieurokkal. A belépő nagy csarnok tele propaganda-képekkel, diagramokkal, statisztikai számadatokkal és a Lenin ismert szobrával, amelynek egy-egy példánya a lépcsőházban és a nagy fogadó teremben is el van helyezve. A régi táncteremben ma előadások folynak, vetítő vászon is áll rendelkezésre. Az eredeti kristály-kandeláber áll még, a mennyezet és falfestmények is érintetlenek, de vastagon áll rajtuk a piszok. E teremben tárgyalják meg az építőmunkások szakmai ügyeit, míg a többi helyiségek az irodák és a klub céljaira szolgálnak.

Az építők szakszervezetének nemcsak a kézi munkások a kényszerrel, hanem az építész is. Ezzel a megállapítással felfedezhető az is, hogy az építész az utolsó helyet foglalja el a szervezetben, mert a „munkás”, tehát, aki a kezével dolgozik, itt elsősorban ember, míg a „speciálista” kisebb értékű. E rendszerből következik, hogy a szervezet vezetői, titkárok, munkakormányítók vala-

mennyien kétkézi munkások. Az építésznek azerény csoportot alkotva mint „intellektüellek” hangtalanul hátul húzódnak meg.

165 millió oroszból 6 milliót tesz ki a kommunista párttagok száma. Megfelelő ajánlás után a munkást 6 havi, míg az intellektuellt 2 évi próbaidő után véglegesítik a párttagok sorában.

A külfelkeken levő mánaspalotákban és magánvillákban csak párttagok részére utal ki lakást a szakszervezet. A város belsejében levő ily épületekben éjjeli menedékhelyek, klinikák, szanatóriumok és más közintézmények vannak elhelyezve. A felsőbb tiszser által lakott pompás családi paloták gazdag díszítésű és műveléssel főtett termeiben az elrongált márványhandallók mellett, szegényes vasgámban lakik a tömeg. Nagy szobában több család is.

A fényt és tisztaságot piszok és lezúlló váltotta fel. Az előcsarnokok fülkéiben még meglevő nagyobb márványszobrok össze vannak tördelve.

A forradalom óta egyetlen magánház sem épült a nagy városokban. A Központi Építészeti Osztály Leningradban a mai modern forma szerint több épületet épített, de ezek munkásklubok, közös konyhák, étkezők, vagy más hivatalos épületek. A leningrádi és moszkvai két nagy központi építészeti osztályban készülnek az ország részére az összes tervek. E rajzgyárak óriási termelében kitermelt tervek közül nem lehet tudni, hogy melyik, hol kerül majd kivitel alá, vagy hogy egyáltalán fel fogják-e építeni.

A tervező építészek elég jól begyakoroltak. Öt évig hallgatják a tanfolyamot, mint akár Angliában. A forradalom azonban az építészeti történetének és a régi épületek tanulmányozásának tantárgyát számolta az előadások anyagából. Újabban azonban mégis kezdik bevezetni. A tendencia mégis az, hogy a Németországból importált „nemzetközi” építészeti típust forradalmasító jellegűnek elfogadva, egyúttal „nemzetinek” is tekintsék.

Sok szó esett Oroszországban az utolsó években (az oroszok valóban szeretnék rengeteget beszélni) hogy Szovjet-Oroszország mely alapon fejlessze építészetét. Sok épületen látszik e vita nyo-

Saját lakhelyén is perelheti a kereskedő a más városban lakó kereskedő adósát

Az oradeai ítélőtábla nagyfontosságu elvi határozata sok felesleges költségtől menti meg a jogkeresőt.

A magyar perrendtartás szerint, amely Erdélyben ma is érvényben van, a hitelező kereskedő a saját városában és lakhelyén is perelheti más városban lakó adósát.

Az erdélyi bíróságok ezt a rendelkezést alkalmazták az okiráltságbeli kereskedőkkel szemben is mindaddig, amíg az oradeai járásbírószak eltekintett ettől a jogszabálytól. Az oradeai Elektra csipke-, szalag- és zsinórgyár ugyanis egyik fővárosi adósát perelte az oradeai járásbírószakon, amely a keresetet elutasította és

kimondotta, hogy az ügyben a bucarestii járásbírószak illetékes.

Ezt a döntést a törvényszék is megerősítette, míg felfolyamodás folytán az ítélőtábla elé került az ügy. Az oradeai ítélőtábla kimondotta, hogy

ugy a járásbírószak, mint a törvényszék tévesen döntötték, mert a perrendtartás azon szakasza, amely a könyvekivonat alapján való perelést engedélyezi, semmiféle más törvénnyel korlátozva nincsen.

A tábla utasította az oradeai járásbírószakot, hogy a keresetet tárgyalja le.

Hány hitelszövetkezet működik a világon?

Nemrég állították össze a szövetkezetek 1932-ik évre szóló világstatisztikáját. Ennek kimutatása szerint a világon 84.470 hitelszövetkezet működik. A hitelszövetkezeti tagok számát, — sajnos, — egyes országok részéről nem lehetett pontosan megállapítani, de számukat hivatalosan körülbelül 12 millióra becsülik. Ez az óriási taglétszám a különböző országok között a következőképpen oszlik meg:

Németországban 22.000 intézet 3.100.000 taggal, Angliában 25.000 intézet 1.000.000 taggal, Franciaországban 8.000 intézet 500.000 taggal, Csehszlovákiában 5.500 intézet 1.000.000, Lengyelországban 3.900 intézet 800.000 taggal, Romániában 3.800 intézet 900.000 taggal, Olaszországban 2.750 intézet 600.000 taggal, Japánban 2.600 intézet 650.000 taggal, Ausztriában 2.100 intézet, Norvégiában 1.500 intézet, Belgiumban

1.400 intézet, Bulgáriában 1.350 intézet, Hollandiában 1.250 intézet 180.000 taggal, Finnországban 1.050 intézet 78.000 taggal, Svájcban 500 intézet, Litvániában 500 intézet 43.000 taggal, Lettországon 420 intézet 140.000 taggal, U.S.A. államaiban 280 intézet 85.000 taggal, Észtországban 150 intézet 34.000 taggal, Svédországban 120 intézet 7.000 taggal, Írországon 110 intézet 9.000 taggal, Portugáliában 90 intézet, Braziliában 70 intézet, Argentínában 30 intézet 21.000 taggal.

Összesen 84.470 intézet 9.147.000 taggal.

TAPINTAT.

A grófnő még a fürdőszobában van, amikor az inas belép.

— John, — mondja öméltsága, — miért nem kopog, mielőtt bejön? Hátha ruha nélkül talál?

— Az ki van zárva, mert mielőtt belépek, benéznek a kulcslyukon.

maképpen az újabb építészeti stílus és a klasszikus formák vegyítése.

Az építészeti központban fiatal, gyakorlatlan tömeg van beosztva régi építészek mellé. Sok hibás, gyenge terv jön emiatt ki, amelyeket 2—3000 méterföld távolban építenek fel. A tervező sohasem látja testet öltött gondolatát.

Habár a kivített „constructor architect” ellenőri és vezeti, azért a tervek pontatlansága sok kalamitást idéz elő.

Az összes újabb épületeken mindenütt látszik a tökéletes technikai ismeretek hiánya. Végeredményként kimondható, hogy a kivített általában hihetetlenül rossz. Tulzánélküli valóság, hogy amikor az épületet az egyik végén befejezték, a másik végén már lehet kezdeni a javítást.

A munkások gyakorlat-hiánya kétségkívül idővel meg fog szűnni, azonban e kezek nyomán mostanában épített összes építmények tartóssága nem igen jósolható hosszasanak.

Az építészek a legnagyobb nehézséggel küzdenek az anyagok hiánya miatt is. Nemes, finom anyagot sehol sem használnak és még olyan fontos cikkekben is teljes a nélkülözésük, mint az acél és az üveg. Aki az építészek közül véletlenül ki tud verekedni márványt, vagy tiszta acélt, mint pl. a moszkvai színház építője is, mire felhasználta volna azokat, teljesen eltűntek a helyszínről.

A nagy épületek, könyvtárak, klubok 2000 személyre épített termekkel, bent vakolatlanok, vagy festetlenek. A csupasz felületeket zászliók, vagy vörös vásznak fedik, amelyeken fehér felírások a munkásokat a befejezés költségeire, Lenin Mester szavai szerint áldozatra hívják fel.

Legtöbb klubban van könyvtár és olvasóterem, sőt gyerekjátszóterem is, ahol az olvasás idejére a munkás a gyereket elhelyezheti. Mindenütt csatlakozik még több más helyiség is a szociális élet rendeltetésére. Nem hiányzik azonban sehol sem az Atheista, vagyis „Istenellenes Múzeum”, valamint a közös konyha, közös étteremmel, ahonnan haza is küldik az ételt.

A munkás szociális helyzetének megfelelőleg választhat első, második, vagy harmadik osztályú konyha és étterem között. Ime tehát itt van megvalósulva a legkihangsúlyozottabb különbség em-

ber és ember között a forradalom által mindent elpusztított Oroszországban. Az új felsőbb osztály megalakulása pedig véglegesnek tekinthető. Ez tekintély dolgában több urhatnomsággal és felkapaszkodott nagyképűséggel fekszik rá az alsóbbrendű osztályokra, mint a régiek. Első, második és harmadik osztály a vasuton! Negyedik a Volga hajóin! Nagy meglepetés az idegen előtt, aki azt hitte, hogy teljes egyenlőséget hozott a forradalom az orosz népnek. Legalább azt hirdették, de elnyomóká lettek a hirdetőik is.

Moszkvát ellepte a vidéki parasztság és a nagy tömeg elhelyezésére semmi építés sem történt. Magánlakásokat csak az ipari vidékek új városaiiban építettek. Oroszországban szőba sem jöhet európai értelemben magánlakások építésének kérdése. A nép a tulzsfolt lakásokban a legkisebb kényelem nélkül szenved ugy Moszkvában, mint Szentpéterváron. A jelszó: „egy családnak egy szoba”, a valóságban 2—3 családnak egy ezobává alakul. Az új épületekben kizárólag „kormány munkások” kaptak lakást. A pénzügyminiszterium tisztviselői az egyedüliek, akik egy lakó, három háló és — ami nagy ritkaság — fürdőszobából álló lakást kaptak egy 555 lakásból álló nagy blokkházban. Ebben az óriási épületben aztán színház, mozi, vendéglő, közös konyha, gimnázium és gyermekotthon van beállítva, a parkban tenispályák. Az ilyen blokk-házakat, mint az ideál intézményeit tekinti a szovjet. Nagyon kivételes az ilyen épület és természetesen ritka kivétellel tömve vannak a kommunista állam főtisztviselőivel.

A Központi Építészeti Departement számlálatatlan tervet produkál. Stádionok, mozik, uszodák, fürdők és más épületek tervei születnek óriási tömegben. A legnagyobb szerűbb rajzokban ábrázolják ezeket, azonban legnagyobb részük nem látja meg meszibb a tájat, mint a rajzterem fala.

Az orosz építészek iránt éppen a rettenetesen nehéz helyzetük miatt a legnagyobb elismeréssel kell lennünk. Épületeik előtt ezért bizonyos meghatottsággal állunk meg, hogy külföldi speciálta vezetőik alatt mégis tudtak valamit produkálni.

Tractorostoi pár éve még szántóföld volt. Ma 18.000 lakósu város, gyárépületekkel a traktorok

A PÉNZÜGYI GÁRDA JOGÉRVÉNYES KIHÁGÁSI JEGYZŐKÖNYVEKET VEHET FEL.

A pénzügyi gárda megszervezése ügyében az adótörvény 140-ik artikulusa értelmében

minden járásban külön pénzügyi gárdát állítottak fel.

Ennek a pénzügyi gárdának

jogában áll kihágási jegyzőkönyveket felvenni, amelyek teljes bizonyítékul szolgálnak mindaddig, amíg annak valótlanosságát (masciere in fals) — meghamisítását

be nem igazolják, amint azt a törvény 123-ik artikulusának 7-ik bekezdése előírja. A pénzügyi gárda tagjai által felvett jegyzőkönyv tehát az ellenkezőjének bebizonyításáig érvényes, az ellenkezőjének bebizonyítása pedig mindenféle bizonyítási eszközzel történhetik.

BOLDOG CSALÁDI ÉLET.

— Aztán boldog vagy a feleségeddel?

— Meghiszem azt. A feleségem annyira szeret, hogy a legkisebb gyerekre rá se tud nézni.

— Hogy-hogy?

— Mert nem tudja biztosan, hogy tölem való-e?

DIREKT-TARIFA A CFR-EN.

A CFR autonóm vezérigazgatósága életbe léptette a direkt-tarifát a Ploesti—Valeni—Buzeu—Nehoiasi és az oradeai városi villamos vasut közötti forgalomban

áru- és személygépkocsik, egész vagonok és élőállatok tekintetében.

Az új tarifa bevezetése megkönnyíti a szállítási formalitásokat olyan esetekben, amikor valamilyen áru- és személygépkocsi a magánvasutak valamelyik állomáson adnak fel a CFR vagy valamelyik másik magánvasut állomására szóló rendeltetéssel. Ilyen esetekben a feladó állomás által kiállított fuvarlevéllel fogják az árukat rendeltetési helyükre szállítani.

gyártására, lakásokkal és mindenféle szociális intézményekkel a munkások részére.

Az átlagos munkásifjuság szelleme azért még is reménytelen, mert képtelen áttekinteni világviszonylatban az ottani helyzetet. Ez a felfogás még soká eltarthat, mert az átlag-orosz az óriási épületek programja lenyűgözi és azokban az ország beszüggette haladását látja.

Az angol szerző cikkének szövege közé nyomott fényképek közül a legelső egy deszkából, nők által épített falusi, földszintes házat ábrázol, amint éppen 15 cm. vastag 50—50 cm. méretű vályog-blokkal burkolják a deszkafalat. A sok régi épületen kívül a Volga mellett nagy gabona szilioszok képét is közli és Moszkvából az új posta, a Lenin könyvtár, iskolák, Szovjetház, pénzügyminiszterium, közös konyha képeit, míg Lenin-grádból a munkásklubot, Tractorostoi-ból az igazgatósági épületet, amelyek mindenike 4—5 emeletes és a mai modern német nemzetközi kubista stílusban, nagy üvegfelülettel épült.

Tractorostoi-ból egy különös építmény képét is látjuk. A Központi tér közepére emelt szöszket, amely az oroszok sok beszéde miatt szükséges. Ez a megafonnal indusztrializált „beszélő tizezhely” mintegy 30 méter átmérőjű, 3 méter magas beton-dobból áll. Ennek a dob-alaku magaslatnak a közepéből indul ki mintegy 15 méter átmérővel csigavonalban a 10 méter magasan álló erkélyhez vezető út.

Ezen a tizezreket tevő hallgatóság részére épített emelvényen foglalhatnak helyet a szovjet vezetőik, akik közül jó pár száz tud elhelyezkedni a spirális uton, erkélyeken és azok alatt.

Ime e leírás, amely angol ember meglátásával készült. A szerző elsősorban az embert nézi mindig és nem áldozza fel azt doktrínáért, álmokért, fixaideákért, mint ahogy az orosz bolsevik diktátorok milliók lelkét török kerékbe a szobákban szőtt, új emberi életrendért.

Az angol-szász nép mentalitása szüntette meg a rabszolgaságot és hihető, hogy ők lesnek hullámtörői a kérielhetetlen orosz bolsevik embertelenségnek is, megőrzői a humanizmusnak és a polgári egyenlőségnek!

Császár Lajos